STATSKONTORET

Omställning av det miltära försvaret

Status i mars 2008

STATSKONTORET

MISSIV

DATUM	DIARIENR
2008-03-13	2006/194-5
ERT DATUM	ER BETECKNING
2006-08-31	Fö2006/2036/EPS

Regeringen
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Omställning av det militära försvaret
Delrapport – Status i mars 2008

Bifogad promemoria är den andra i raden enligt regerings uppdrag till Statskontoret. I promemorian redovisar Statskontoret sina iakttagelser och bedömningar med anledning av det omställningsarbete som pågår inom Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan, Totalförsvarets pliktverk och Fortifikationsverket.

Statskontorets granskning är en del av regeringens uppföljning av att försvarets kostnader för förvaltning och stödverksamhet minskas och att frigjorda resurser kommer Försvarsmakten till del enligt målen för omställningsarbetet.

Denna granskning avser omställningsarbetets status i mars 2008 och baseras på de berörda myndigheternas årsredovisningar för 2007 samt övriga återrapporteringar enligt regleringsbrev och regeringens särskilda anvisningar till de berörda myndigheterna.

Generaldirektör Peder Törnvall har beslutat i detta ärende. Utredningschef Annika Nordlander Finn och utredarna Ann Lundberg och Anders Dager, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Peder Törnvall

Anders Dager

POSTADRESS: Box 8110, 104 20 Stockholm. BESÖKSADRESS: Fleminggatan 20. TELEFON VXL: 08-454 46 00.
FAX: 08-791 89 72. statskontoret@statskontoret.se www.statskontoret.se

2008-03-13 2006/194-5

Omställning av det militära försvaret
Delrapport – Status i mars 2008

1	**Sammanfattning**	**2**
2	**Bakgrund**	**8**
3	**Uppdraget**	**8**
4	**Omställningsarbetets övergripande mål och inriktning**	**10**
5	**Statskontorets delrapport i juni 2007**	**11**
6	**Granskningsmetodik**	**13**
6.1	Modellens uppbyggnad	13
6.2	Modellens begränsningar	14
7	**Statskontorets övergripande bedömningar och iakttagelser**	**15**
7.1	Myndigheternas återrapporteringar	15
7.2	Resultat per funktion och verksamhetsområde	16
7.3	Avvecklingskostnader	20
7.4	Omställningsläget vid utgången av 2007	21
7.5	Risker	22
7.6	Hälften kvar?	22
8	**Myndigheternas resultat och Statskontorets bedömningar**	**24**
8.1	Försvarsmakten	24
8.2	Försvarets materielverk	32
8.3	Försvarets forskningsinstitut	35
8.4	Försvarshögskolan	39
8.5	Totalförsvarets pliktverk	43
8.6	Fortifikationsverket	46

Bilagor

1	Myndigheternas mål och förutsättningar för omställningsarbetet	49
2	Samlad resultatredovisning 2004–2007	56
3	Uppdraget	59

1 Sammanfattning

Statskontoret har regeringens uppdrag att granska det pågående omställningsarbete som syftar till en minskning av kostnaderna för det militära försvarets förvaltning och stödverksamhet med cirka 2 miljarder kronor senast vid utgången av år 2008, relativt utfallet för 2004. Avsikten är att de resurser som därmed kan frigöras kommer till användning för ökad operativ förmåga i form av bl.a. produktion av förband och materiel till Försvarsmaktens insatsorganisation och deltagande i internationellt samarbete.

Denna promemoria är den andra i raden enligt regeringens uppdrag till Statskontoret. De bedömningar och iakttagelser som redovisas tar i detta skede främst sin utgångspunkt i myndigheternas[1] kvartalsvisa återrapporteringar till regeringen samt årsredovisningarna för 2007.

Enligt Statskontoret har myndigheterna fortsatt vinnlagt sig om att genomföra de åtgärder som krävs för att minska sina kostnader enligt regeringens målsättningar. Genomförda åtgärder avser dels minskade myndighetskostnader,[2] dels anpassningar till Försvarsmaktens beställningar i fråga om såväl volym som inriktning. Vissa myndigheter har redan genomfört reduktioner i en omfattning som svarar mot regeringens målsättningar, medan det för andra återstår ytterligare åtgärder.

De kostnadsreduktioner och neddragningar som hittills har genomförts bedöms i allt väsentligt vara av bestående slag.

För åren 2004–2007 kan de sammantagna resultaten av de berörda myndigheternas åtgärder i korthet sammanfattas enligt följande (belopp i 2004 års priser):

✓ De totala myndighetskostnaderna har minskat med 1 544 miljoner kronor, fördelat på Försvarsmakten (FM) 420,[3] Försvarets materielverk (FMV) 631, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) 221, Försvarshögskolan (FHS) 63, Totalförsvarets pliktverk (TPV) 77 samt Fortifikationsverket (FORTV) 132 miljoner kronor.

✓ Försvarsmaktens beställningsvolymer (högre utbildning samt forskning och teknikutveckling) har minskat med 375 miljoner kronor, varav 251 mil-

[1] De myndigheter som omfattas av omställningsarbetet är Försvarsmakten (FM), Totalförsvarets materielverk (FMV, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarshögskolan (FHS, Totalförsvarets pliktverk (TPV) och Fortifikationsverket (FORTV).

[2] Med myndighetskostnader avses i detta sammanhang främst kostnader för personal, konsulter, lokaler, IT-utveckling, driftkostnader. Avvikelser från detta framgår under respektive avsnitt.

[3] Besparingar inom Försvarsmaktens fastighetsorganisation väntas dock inte få fullt utslag innan utgången av år 2008.

joner hänför sig till minskade beställningar till FOI och 124 miljoner kronor till minskade beställningar till FHS.

✓ Den totala bemanningen har sammantaget minskat med cirka 4 600 årsarbetskrafter.

✓ Kostnadsreduktionerna har successivt kommit Försvarsmakten har till del antingen direkt genom minskade beställningar till berörda myndigheter eller indirekt genom omföringar mellan anslag eller genom minskade timpriser.

✓ Avvecklingskostnaderna för perioden 2004–2007 har sammantaget uppgått till 388 miljoner kronor, vilket kraftigt understiger tidigare budgeterade belopp.

✓ Riskerna, främst i fråga om konsekvenserna av genomförda besparingar, är på kort sikt inte av akut art. Däremot bör risken för negativa återverkningar när det gäller stödmyndigheternas framtida leveransförmåga uppmärksammas. Statskontoret kan konstatera att myndigheterna endast i begränsad utsträckning har redogjort för risker och formerna för riskhantering i omställningsarbetet.

Kostnads- och beställningsreduktioner

Även om samtliga neddragningar av resurser och verksamheter inte med säkerhet kan hänföras till det aktuella omställningsarbetet ger de – i kombination med minskade beställningsvolymer – sammantaget en bild av att vidtagna åtgärder i betydande utsträckning har frigjort resurser för alternativ användning. Mot bakgrund av hittills uppnådda resultat bedömer Statskontoret att regeringens mål i fråga om kostnadsminskningar och neddragningar sammantaget och i allt väsentligt bör kunna uppnås inom utsatt tid. Trots viss osäkerhet, bl.a. grundad på brister i tillgängligt underlag, finns det skäl att anta att huvuddelen av de resurser som frigörs kommer Försvarsmakten till del i avsedd omfattning. Kvarstår dock för Försvarsmakten att redovisa hur och för vilka ändamål frigjorda resurser har kommit till användning. Bedömningarna gäller under förutsättning att inget oförutsett inträffar under det fortsatta arbetet.

Omställningsarbetets hittillsvarande resultat med avseende på berörda verksamhetsfunktioner och myndigheter kan sammanfattas enligt följande.

Central ledning och stödverksamhet

När det gäller Försvarsmaktens *centrala ledning och stödverksamhet* är bilden inte entydig. I årsredovisningen för 2007 ger Försvarsmakten en mycket positiv bild av omställningsarbetet. Enligt redovisningen har

– den centrala ledningen och högkvarteret omorganiserats,

– behovet av nyinvesteringar minskat och lokalutnyttjandet effektiviserats, vilket medfört kostnadsminskningar motsvarande cirka 50 miljoner kronor,
– direkta besparingar i Högkvartersorganisationen (förbandet) uppgått till cirka 125 miljoner kronor,
– IT-driften rationaliserats vilket medfört kostnadsminskningar motsvarande 42 miljoner kronor,
– pågående arbete med att effektivisera administrationen inom områdena ekonomi, personal och information bedömts leda till kostnadsreduktioner motsvarande 27 miljoner,
– genomförda rationaliseringar inom de s.k. teknikkontoren och materieladministrationen bedömts medföra besparingar om knappt 30 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis bedömer Försvarsmakten i sin årsredovisning att vidtagna och planerade åtgärder medför kostnadsreduktioner i storleksordningen 270 miljoner kronor jämfört med motsvarande verksamhet år 2004. Vissa besparingsåtgärder antas dock inte få full effekt förrän efter år 2008.

Statskontoret konstaterar att ovanstående bedömningar inte ligger helt i linje med vad som framgår av Försvarsmaktens svar (H/S23 383:80282) på Försvarsdepartementets anmodan den 23 januari 2008 till Försvarsmakten att precisera bl.a. kostnadsutvecklingen. Av Försvarsmaktens svar framgår att besparingar inte har genomförts i den utsträckning som planerats i myndighetens budgetunderlag för 2007. Som orsak anger Försvarsmakten bl.a. allt för optimistiska bedömningar och ökade kostnader för

– central administration, inklusive IT-verksamheten,
– omlokaliseringen av viss verksamhet inom Högkvarteret till kvarteret Tre Vapen,
– införande av det nya ekonomi- och resursledningssystemet (PRIO), på grund av extra personalbehov,
– nytt HR-system samt
– uteblivna besparingar inom teknikkontorens verksamhet. Försvarsförvaltningsutredningens (FFU) bedömningar anses vara orealistiska.

Försvarsmakten bedömer vidare att PRIO måste vara infört innan vidtagna effektiviseringsåtgärder kan realiseras.

Trots ovan nämnda kostnadsökningar och övriga komplikationer bedömer Försvarsmakten att regeringens mål rörande kostnadsreduktioner och minskade beställningar kommer att nås innan utgången av år 2008.

Statskontorets konstaterar att Försvarsmaktens bedömningar i årsredovisningen i väsentliga delar skiljer sig från de bedömningar myndigheten redo-

visar i sitt svar med anledning av Försvarsdepartementets anmodan. De skilda bedömningar som Försvarsmakten har redovisat förefaller ha sin grund i att redovisningarna baseras på olika förutsättningar och utgångspunkter. Detta medför, enligt Statskontoret, betydande tolkningssvårigheter och ökad osäkerhet i uppföljningsarbetet. Dessa intryck förstärks dessutom av att myndigheten inte fullt ut har kunnat relatera uppnådda resultat till kostnadsutfallet för år 2004, dvs. basåret för omställningsarbetet och Statskontorets granskning.

Enligt Statskontoret måste kraven på Försvarsmaktens redovisning ställas höga, särskilt med tanke på myndighetens centrala roll i omställningsarbetet.

Materielprocessen
Statskontoret bedömer att verkningsfulla åtgärder har vidtagits inom Försvarets materielverk i syfte att anpassa organisation, bemanning och verksamhetsinriktning till de nya förutsättningar insatsförsvaret ger. Dock återstår reduktioner inom ramen för den samlade *materielprocessen.* Dessa reduktioner utgör sammantaget den största delen i omställningsarbetet.

Det fortsatta omställningsarbetet tar sin utgångspunkt i Försvarsmaktens, FMV:s och FOI:s myndighetsgemensamma och integrerade materielledning (IML) samt genom förbättrad samordning inom ramen för en gemensam materielförsörjningsstrategi. Det övergripande syftet är att tillgodose insatsförsvarets materielbehov utifrån kravet på ökad kostnadseffektivitet.

Forskning och teknikutveckling
När det gäller den verksamhet som är knuten till *forskning och teknikutveckling* grundas eftersträvade kostnadsreduktioner på minskade beställningsvolymer från Försvarsmakten/FMV till FHS respektive FOI. Inom FOI har vissa kompetensområden avvecklats medan andra dragits ner eller ändrat inriktning. Inom FHS har forskningsverksamheten – främst till följd av FHS förändrade roll – breddats med ökad inriktning på civil högskoleverksamhet och krishantering i vid mening. Även hos FOI har de civila uppdragen ökat.

Utbildning, mönstring och fastighetsförvaltning
Inom den *högre officersutbildningen* och *mönstringsverksamheten*, liksom inom *fastighetsförvaltningen* har väsentliga kostnadsminskningar kunnat genomföras. Genom förändrade beställningar från Försvarsmakten har Försvarshögskolan genomfört neddragningar av den högre officersutbildningen. Neddragningar inom TPV:s mönstringsverksamhet har kunnat åstadkommas genom minskade volymer, ett förändrat mönstringsförfarande och genom utvecklingen av ett nytt IT-stöd för bl.a. selektering av mönstringspliktiga. Klargöranden när det gäller ansvarsfördelning och anpassningar till insatsförsvarets behov har medfört att kostnaderna för främst Fortifikationsverkets fastighetsförvaltning har kunna hållas tillbaka. Försvarsmaktens fastighetsorganisation har, undantaget teknikkontoren, minskat och inriktats mot rollen som beställare och hyresgäst.

Omfördelning

Att myndigheterna förmår att minska sina kostnader utgör en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att intentionerna och de övergripande målen för omställningsarbetet ska nås. För detta krävs också att kostnadsreduktionerna – och därmed frigjorda resurser – i ett nästa steg kan *omfördelas* till förmån för Försvarsmaktens arbete med att utveckla insatsförsvarets operativa förmåga. Att sådana omfördelningar har genomförts kan med god precision utläsas i form av faktiskt genomförda omföringar inom och mellan myndigheternas anslag. Däremot är en uppföljning av övriga omfördelningar behäftad med ett större mått av osäkerhet. Det gäller i de fall frigjorda resurser skapats genom försvarsmyndigheternas interna besparingar och rationaliseringar.

Effekter

Bedömningar rörande *effekterna* av genomförda besparingar och omfördelningar med avseende på det övergripande målet för omställningsarbetet, dvs. en utveckling av insatsförsvarets operativa förmåga, omfattas inte av regeringens uppdrag till Statskontoret.

Statskontoret konstaterar dock att Försvarsmakten hittills inte närmare har preciserat hur frigjorda medel har kommit till användning. Försvarsmaktens bedömning, nämligen att samtliga resurser som frigjorts har kommit insatsförsvaret till godo, är enligt Statskontoret, alltför övergripande för att kunna läggas till grund för en närmare uppföljning av omställningsarbetet med avseende på fastställda mål. Statskontoret utgår därför från att Försvarsmakten snarast återkommer till regeringen med en redovisning över omfattningen av de medel som kommit Försvarsmakten till del och hur dessa resurser har kommit till användning. För detta krävs, enligt Statskontoret, att de resurser som omfördelats till förmån för Försvarsmakten kan relateras till myndighetens beställningar (volym och inriktning) och andra åtgärder som syftar till insatsförsvarets utveckling. Ytterst rör det möjligheterna att följa upp huruvida regeringens och riksdagens mål för omställningsarbetet har uppnåtts.

Såvitt Statskontoret kan förstå utgör redovisningen av det FFU-relaterade omställningsarbetet en del av en *samlad* redovisning av det militära försvarets utveckling i alla sina olika aspekter med utgångspunkt i främst 2004 års försvarsbeslut. En sådan samlad redovisning ska, enligt regeringens intentioner,[4] återkommande och i samband med kommande kontrollstationer föreläggas riksdagen.

Avvecklingskostnader

Statskontoret konstaterar att myndigheternas *avvecklingskostnader* håller sig inom fastställda ramar och i vissa fall kraftigt understiger de budgeterade belopp som anges i bl.a. regleringsbreven till myndigheterna. De totala av-

[4] Regeringens skrivelse En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131).

vecklingskostnaderna för 2007 uppgår till drygt 226 miljoner kronor. Av dessa får, enligt regeringens beslut, Försvarsmaktens produktionsanslag användas för att täcka vissa avvecklingskostnader hos TPV och FOI med högst 30 miljoner respektive 120 miljoner kronor. För år 2007 uppgick dessa utgifter till 17,4 miljoner kronor för TPV och 56,1 miljoner kronor för FOI.

Risker

Riskerna i omställningsarbetet är av olika slag. Ett riskområde rör omställningsarbetet som sådant, dvs. att uppställda mål för kostnadsminskningar inte nås och/eller att frigjorda medel inte kommer Försvarsmakten till del i avsedd omfattning och för avsedda ändamål.

Att frigjorda resurser kommer till användning för utveckling av insatsförsvarets förmåga förutsätter att motsvarande resurser inte omfattas av eventuellt ytterligare neddragningar inom försvaret.

En utgångspunkt för denna granskning har varit att det FFU-relaterade omfördelningsmålet om 2 miljarder kronor skall uppnås oberoende av andra aktuella eller tillkommande krav på besparingar inom den totala försvarsramen.

Ett annat riskområde rör de långsiktiga konsekvenserna av omställningsarbetet, dvs. att försvarsmyndigheternas leveransförmåga i fråga om inriktning, omfattning och kvalitet påverkas negativt av genomförda besparingar och rationaliseringar. Ytterst är risken att framtida leveranser inte på ett fullgott sätt tillgodoser insatsförsvarets behov med krav på såväl kostnadseffektivitet som ökad operativ förmåga.

Hittillsvarande neddragningar bedöms dock inte nämnvärt ha inverkat negativt på försvarsmyndigheternas leveransförmåga.

Statskontoret anser att myndigheterna bör ägna ökad uppmärksamhet åt riskbedömning och riskhantering och redogöra för detta i kommande återrapporteringar till regeringen.

Fortsatt arbete

Enligt Statskontoret ligger ett betydande ansvar på Försvarsmakten när det gäller att slutligen redovisa hur frigjorda medel – genom besparingar och förändrade beställningar – har kommit Försvarsmakten till del, för vilka ändamål tillkommande resurser har använts samt vilka effekter som uppnåtts med avseende på försvarets operativa förmåga.

Försvarsmaktens hittillsvarande återrapporteringar till regeringen ger, som tidigare framgått, delvis motstridiga bilder av myndighetens omställningsarbete. Detta medför betydande svårigheter i det samlade uppföljningsarbetet. Statskontoret förordar att Försvarsdepartementet inför det fortsatta om-

ställningsarbetet ytterligare klargör riktlinjerna för och kraven på kommande återrapporteringar genom kompletterande anvisningar till myndigheterna.

2 Bakgrund

Viktiga utgångspunkter för 2004 års försvarspolitiska beslut var bl.a. Försvarsberedningens redovisade bedömningar rörande den svenska säkerhets- och försvarspolitiken. Särskild uppmärksamhet riktades mot de frågeställningar som rör det militära försvarets framtida utformning. Det framtida försvarets inriktning redovisades i den av riksdagen antagna propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5).

I november 2005 redovisade Försvarsförvaltningsutredningen betänkandet En effektiv förvaltning för insatsförsvaret (SOU 2005:96). Betänkandet rymmer förslag till effektiviseringar, kostnadsreduceringar och resursomfördelningar i storleksordningen 2 miljarder kronor inom Försvarsmakten och de totalförsvarsgemensamma myndigheterna.

I skrivelsen En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131) redovisar regeringen hur förvaltningen och stödverksamheten inom det militära försvaret bör förändras och minska med cirka 2 miljarder kronor fram till utgången av år 2008. Försvarsutskottet tillstyrkte den föreslagna inriktningen (rskr. 2005/06:265).

Omställningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och ske inom ramen för nuvarande myndighetsstruktur. Eftersträvade neddragningar i försvarets administration till förmån för insatsförsvarets utveckling ökar kraven på en god uppföljning av omställningsarbetet.

3 Uppdraget

Regeringen gav den 31 augusti 2006 Statskontoret i uppdrag att granska det omställningsarbete som genomförs på Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets pliktverk, Försvarshögskolan och Fortifikationsverket. Statskontorets granskning är en del av regeringens uppföljning av att kostnader för förvaltning och stödverksamhet minskar med cirka 2 miljarder kronor senast vid utgången av 2008.

Statskontorets granskning ska enligt uppdraget främst ta fasta på:

- Myndigheternas åtgärder för att möjliggöra en omställning och kostnadsminskning motsvarande cirka 2 miljarder kronor enligt regeringens beslut (skr. 2005/06:131) och särskilda anvisningar till myndigheterna.

- Att kostnadsminskningarna kommer Försvarsmakten till del i avsedd omfattning.
- Hur de berörda myndigheterna planerar, styr och genomför omställningsarbetet, var för sig och i samverkan.
- Hur myndigheterna hanterar risker i omställningsarbetet.
- Myndigheternas återrapportering till regeringen.

Statskontorets granskning ska ske med stöd av de underlag myndigheterna redovisar till regeringen samt i övrigt utgå från regeringens skrivelse En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131), planeringsanvisningarna och kompletterande planeringsanvisningar inför myndigheternas budgetunderlag samt regeringens krav på redovisning av myndigheternas avvecklingskostnader.

Uppdraget sträcker sig fram till och med år 2008. Statskontoret ska under granskningsperioden, enligt särskild överenskommelse, redovisa sina iakttagelser till regeringen. Arbetet ska ske i nära samverkan med Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Denna promemoria är den andra i raden inom ramen för uppdraget till Statskontoret. Tidigare granskningsrapport[5] överlämnades till regeringen i juni 2007. Granskningen har skett med utgångspunkt i främst myndigheternas återrapporteringar till regeringen och årsredovisningarna för år 2007. Därtill har intervjuer genomförts med företrädare för de berörda myndigheterna. Diskussioner har löpande förts med Regeringskansliet. Samtliga myndigheter har lämnat synpunkter på ett utkast till denna promemoria.

Uppföljningen har skett med stöd av den redovisnings- och granskningsmodell som utarbetats som ett led i uppdraget. Modellens utformning och vidare utveckling har stämts av med företrädare för så väl berörda myndigheter som Försvarsdepartementet. I avsnitt 6 redogörs närmare för modellens utformning och tillämpning.

I rapporten anges samtliga belopp i fasta priser (2004 års prisnivå)[6] om inget annat anges. I bilaga 2 redovisas beloppen i nominella termer för hela perioden 2004–2007. Som jämförelse redovisas differensen mellan 2004 och 2007 i såväl nominella som fasta värden.

[5] PM Granskning av omställningsarbetet inom det militära försvaret. Delrapport: status i juni 2007 (dnr. 2006/194-5).
[6] Avvecklingskostnader anges i nominella belopp.

4 Omställningsarbetets övergripande mål och inriktning

De övergripande intentionerna och målen för omställningsarbetet anges i regeringens riksdagsskrivelse En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/2006:131). I skrivelsen redovisas riktlinjer för det militära försvarets anpassning till de krav som följer av utvecklingen av ett insatsförsvar samt för hur tillgängliga resurser bör omfördelas så att kraven på ökad operativ förmåga kan tillgodoses. Avsikten är att kostnadsminskningar inom det militära försvarets förvaltning och stödverksamhet skall omfördelas till förmån för förbandsproduktion och insatser, inte minst i form av ökat svenskt deltagande i internationellt försvarssamarbete. Omställningsåtgärderna berör Försvarsmakten och de totalförsvarsgemensamma myndigheterna.[7]

Ett annat väsentligt inslag i förändringsarbetet är att utveckla styrningen och uppföljningen av budgeterade medel i syfte att bl.a. förbättra möjligheterna för riksdagen att utöva sin finansmakt. Inriktningen är att bl.a. utveckla anslagsstrukturen för att underlätta utvecklingen av dels en insatsförbandsorienterad redovisning, dels en samlad redovisning för hela utgiftsområdet[8] i samband med kommande säkerhetspolitiska kontrollstationer eller vid särskilda behov. Med en ny anslagsstruktur följer även förtydliganden av ändamålen per anslag med en tydligare koppling mellan mål – resultat – resurser per verksamhetsgren.

[7] De myndigheter som berörs är vid sidan av Försvarsmakten (FM) de försvarsgemensamma myndigheterna Försvarets materielverk (FMV), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Försvarshögskolan (FHS), Totalförsvarets pliktverk (TPV) och Fortifikationsverket (FORTV). Även försvarsunderrättelseverksamheten omfattas av omställningsarbetet men har lämnats utanför regeringens uppdrag till Statskontoret.
[8] Utgiftsområde 06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Målen för omställningsarbetet kan sammanfattas enligt följande:

Mål och inriktning per funktion/verksamhet

Funktion/verksamhet	Inriktning
Central ledning och stödverksamhet	Neddragning av FM:s kostnader för bl.a. personal, drift och lokaler. Samlokalisering med FMV (Tre Vapen). Ökad samverkan mellan Försvarsdepartementet och FM. Gemensamma stödsystem i ökad utsträckning.
Materielprocessen	Integrerad ledning av materielprocessen mellan FM och FMV, renodling av roller. Ökat industrisamarbete, nischning och internationell samverkan.
Forskning, teknikutveckling	Minskad FoT-verksamhet vid FOI och FHS. Införande av ett ”FoT-råd” vid FM. Tydliga prioriteringar och kategorisering inom forskningsverksamheten. Betoning av tillämpbarhet.
Högre officersutbildning	Minskade utbildningsvolymer vid FHS.
Mönstringsförfarandet	Rationellare mönstringsprocess inom TPV. Differentierad mönstring.
Fastighetsförvaltning	Tydligare rollfördelning i rollerna som hyresvärd (FORTV) och hyresgäst (FM och övriga försvarsmyndigheter). Avveckling av FM:s fastighetsorganisation och införande av lokalsamordnare. Försäljning och optimerad lokalanvändning. Nytt hyressättningssystem (kostnadsbaserad hyra).

Myndigheternas bidrag till måluppfyllelse (besparingar per myndighet)

Funktion/verksamhet	Resursmål Reduktion (mnkr)	Berörda myndigheter
Central ledning och stödverksamhet	– 250	FM
Materielprocessen	– 900	FMV (- 200 mnkr 2007 och - 900 mnkr fr.o.m. 2009)
Forskning, teknikutveckling	– 500	FOI (- 480 mnkr), FHS (- 20 mnkr)
Högre officersutbildning	– 70	FHS
Mönstringsförfarandet	– 95	TPV (- 47,5 mnkr 2007 och - 95 mnkr fr.o.m. 2008)
Fastighetsförvaltning	– 100	FM (- 70), FORTV (- 30)

En mer utförlig genomgång av omställningsarbetets mål och inriktning redovisas i bilaga 1.

5 Statskontorets delrapport i juni 2007

I en delrapport till regeringen i juni 2007[9] konstaterade Statskontoret att inga avgörande förändringar skett när det gäller omställningsarbetets inriktning som en följd av den nya regeringens tillträde efter valet 2006. De förändringar som ändå kan noteras rör främst ökade satsningar på Sveriges internationella åtaganden, vilket snarast ytterligare förstärker behovet av en resursomfördelning till förmån för ökad operativ förmåga.

9 Granskning av omställningsarbetet inom det militära försvaret. Delrapport; Status i juni 2007 (dnr. 2006/194-5)

I rapporten bedömde Statskontoret att de berörda myndigheterna i hög grad vinnlagt sig om att genomföra de förändringar som krävs för att uppnå regeringens mål för omställningsarbetet. Bedömningarna rörde perioden 2004–2006 och grundades på myndigheternas uppgifter i årsredovisningar och i återrapporteringar till regeringen rörande omställningsarbetets bedrivande. För perioden 2007–2008 (och 2009 för FMV) grundades bedömningarna på prognostiserade utfall.

Utfallet av det dittills utförda arbetet gav dock sammantaget en något splittrad bild och pekade på minskningar i antalet årsarbetskrafter, i vissa fall betydande effektiviseringar med tillhörande kostnadsminskningar (organisationsförändringar, minskad konsultanvändning, IT-utveckling m.m.) men i vissa fall även på ökade beställningsvolymer.

I vilken utsträckning frigjorda resurser också kommit Försvarsmakten till del ansågs svårbedömt förutom i de fall direkta anslagsöverföringar skett från försvarsmyndigheterna till Försvarsmakten.

Sammantaget bedömde Statskontoret att möjligheterna att inom angiven tid nå de uppställda målen för omställningsarbetet, främst i fråga om myndigheternas kostnadsreduktioner, som goda. Samtidigt underströk Statskontoret vikten av att särskild uppmärksamhet ägnades åtgärder inom materielprocessen och inom forskning och teknikutveckling i det fortsatta omställningsarbetet.

När det gällde avvecklingskostnaderna för omställningsarbetet förelåg svårigheter att redovisa dessa skilt från andra avvecklingskostnader (bl.a. som en följd av försvarsbesluten år 2000 och 2004). De avvecklingskostnader som kunde redovisas för åren 2006 och 2007 (prognoser) bedömdes vara ofullständiga. Dock framhöll Statskontoret att uppföljningsmöjligheterna förbättrats i och med att regeringen fr.o.m. 2007 och framåt i regleringsbreven till anger budgeterade avvecklingskostnader för varje enskild myndighet med därtill kopplade återrapporteringskrav.

Som huvudregel gällde inledningsvis att myndigheterna var för sig svarar för sina avvecklingskostnader. Undantag från denna regel gjordes i vårpropositionen 2007 (prop. 2006/07:100) där det framgår att vissa avvecklingskostnader vid FOI och TPV ska belasta Försvarsmaktens anslag 6:1.

Statskontoret kunde vidare notera att myndigheterna i viss utsträckning samverkat i omställningsarbetet, dels i form av bilaterala överläggningar och överenskommelser mellan berörda myndigheter i specifika frågor, dels i form av gemensamma projekt och arbetsgrupper.

Vid sidan av riskerna i själva omställningsarbetet uppmärksammade Statskontoret att myndigheterna inte i tillräcklig grad hade analyserat eventuella

risker med avseende på framtida verksamhet, främst som ett resultat av genomförda kostnadsminskningar.

6 Granskningsmetodik

6.1 Modellens uppbyggnad

Det pågående omställningsarbetet är såväl omfattande som komplext vilket i sig motiverar att resultaten följs upp över tid, inte minst som ett led i regeringens styrning av omställningsarbetet. För att möjliggöra en strukturerad uppföljning har en granskning- och redovisningsmodell utarbetats inom ramen för Statskontorets uppdrag. Modellen redovisades mer utförligt i Statskontorets granskningsrapport i juni 2007 och kan sammanfattas enligt följande.

Granskningsmetodiken tar sin utgångspunkt i en nedbrytning av målsättningarna för det totala omställningsarbetet. Målbilden definierades enligt följande:

Resursmål; regeringens anvisningar rörande kostnadsreduktioner och minskade beställningsvolymer inom angivna områden (avsnitt 4).

Omfördelningsmål; anger kravet på att frigjorda resurser – genom kostnadsminskningar och minskade beställningsvolymer – ska komma Försvarsmakten till del i avsedd omfattning.

Effektmål; anger kravet på att de medel som kommer Försvarsmakten till del ska bidra till utvecklingen av insatsförsvarets operativa förmåga. En bedömning av försvarets utveckling i dessa delar omfattas inte av regeringens uppdrag till Statskontoret.

Med utgångspunkt i målbilden genomförs en uppföljning av dels utpekade verksamheter/funktioner, dels kostnads- och beställningsreduktioner per myndighet och dels aggregerat för samtliga myndigheter.

Resursmålet anses uppfyllt om de myndigheterna var för sig och sammantaget har genomfört de reduktioner och neddragningar svarar mot de riktlinjer som anges i regeringens skrivelse till riksdagen (skr. 2005/2006:131).

Omfördelningsmålet anses uppfyllt då de resurser som frigjorts genom myndigheternas kostnadsreduktioner och minskade beställningsvolymer de facto har kommit Försvarsmakten till del för avsedda ändamål. Att bedöma måluppfyllelsen i denna del är förenat med vissa svårigheter. Frigjorda resurser anses komma Försvarsmakten till del på följande sätt:

1. Beställningsreduktioner frigör resurser för FM genom att de anslagsmedel som tidigare använts för beställningar inom forskningsområdet och den högre officersutbildningen nu kan användas för annan verksamhet. Detta kan åstadkommas under förutsättning att

– det anslagsutrymme som frigörs inom anslagen 6.2 och 6.3 utnyttjas på avsett vis, dvs. för utveckling av insatsförsvaret och ökad operativ förmåga

– frigjort anslagsutrymme de facto kommer Försvarsmakten tillgodo snarare än att ingå i generella besparingsbeting inom försvaret.

2. I den utsträckning kostnadsreduktionerna vid de totalförsvarsgemensamma medför att anslagen till dessa myndigheter minskas frigörs potentiellt medel för FM. För att denna potential ska komma Försvarsmakten till del förutsätts att FM:s anslag ökar i motsvarande grad.

3. Lägre timpriser hos de totalförsvarsgemensamma myndigheterna får till följd att effektiviteten i beställar- och utförarverksamheten kan öka (ökad milstolpseffektivitet). Det innebär att Försvarsmakten får ”fler” leveranser i form av produkter eller tjänster för varje ”beställarkrona”. Kostnadsminskningarna kommer således FM tillgodo genom antingen fler leveranser vid oförändrade beställarvolymer eller genom att leveransbehoven kan tillgodose inom ramen för minskade beställningsvolymer. I båda fallen kommer kostnadsminskningar hos försvarsmyndigheterna Försvarsmakten till del för avsedda ändamål.

När det gäller det sistnämnda effektmålet så förutsätter en bedömning av måluppfyllelsen för hela omställningsarbetet att Försvarsmakten genomför en uppföljning av den operativa förmågeutvecklingen. Modellen som tillämpas i denna granskning kan i detta avseende enbart utgöra ett ingångsvärde och ett av underlagen för en sådan uppföljning.

Enligt regeringens beslut ska samtliga kostnadsreduktioner redovisas i 2004 års prisnivå. I syfte att redovisa omställningsarbetet i reala termer har prisomräkningar i denna promemoria skett med utgångspunkt i konsumentprisindex (KPI).

6.2 Modellens begränsningar

Oavsett val av granskningsmetodik kan Statskontoret konstatera att det inte är möjligt att med krav på exakthet redovisa uppnådda resultat. Skälet är främst svårigheterna att i varje enskildhet och med utgångspunkt i myndigheternas redovisningssystem särskilja ”FFU-relaterade” åtgärder från myndigheternas ordinarie arbete med att öka effektiviteten i såväl verksamhet som resursutnyttjande. Inte heller har det varit möjligt att med större precision fånga samtliga förändringar relaterade till funktioner snarare än till

organisationer/myndigheter. Därtill medför svårigheten att följa upp hur frigjorda medel utnyttjas till nya beställningar (för insatsförsvaret behov och ökad operativ förmåga) osäkerhet och risk för missvisning vid summering och redovisning av totala belopp (t.ex. kostnadsreduktioner och förändringar i Försvarsmaktens beställningsvolymer). För att öka precisionen och tillförlitligheten i den fortsatta uppföljningen av försvarets kostnader och resursutnyttjande krävs, såvitt Statskontoret kan förstå, bl.a. att Försvarsmaktens nya ekonomimodell[10] fullt ut införs och tillämpas. Därtill bör Försvarsmaktens och övriga försvarsmyndigheters redovisningsprinciper och ekonomisystem i erforderlig utsträckning harmoniseras.

7 Statskontorets övergripande bedömningar och iakttagelser

7.1 Myndigheternas återrapporteringar

Enligt regeringens beslut den 29 juni 2006 (Fö2006/1672/MIL) ska myndigheterna för varje kvartal under tiden fram t.o.m. 2008 redovisa för Försvarsdepartementet arbetsläget, den ekonomiska situationen, personalläget m.m.

Statskontoret konstaterar att Försvarsmakten inte alla gånger har rapporterat inom utsatt tid och därmed avvikit från regeringens beslut samt att redovisningarna från samtliga berörda myndigheter har varit av delvis olika karaktär. Vissa myndigheter har begränsat redovisningarna till att röra avvecklingskostnaderna medan andra mer utförligt har beskrivit omställningsarbetets bedrivande, det ekonomiska läget och uppnådda resultat.

Även i myndigheternas årsredovisningar för 2007 behandlas omställningsarbetet på skilda sätt, från detaljerade redogörelser av genomförda åtgärder och uppnådda resultat till mer översiktliga beskrivningar av omställningsarbetet.

När det gäller Försvarsmakten försvåras uppföljningen dessutom av att styrningen och redovisningen har övergått från att tidigare ta fasta på Försvarsmaktens resurser och verksamhet till att fr.o.m. 2007 ta sin utgångspunkt i produkter/prestationer. De förändrade redovisningsprinciperna enligt den nya ekonomistyrningsmodellen (FEM) medför, enligt Försvarsmakten, att jämförelser med närmast föregående år vare sig är möjliga eller meningsfulla att göra. Att Försvarsmakten inte förmår att redovisa utvecklingen av det ekonomiska resultatet för perioden 2004–2007 på ett jämförbart sätt

[10] Ekonomimodellen stöds av det nya resurs- och ekonomiledningssystem (PRIO) som för närvarande införs inom Försvarsmakten. PRIO ekonomidel införs under år 2009, följt av funktionalitet rörande HR (Human Recourses) och Logistik.

utgör, enligt Statskontoret, en allvarlig begränsning av regeringens möjligheter att följa upp det FFU-relaterade omställningsarbetet.

Statskontoret noterar att Försvarsmaktens årsredovisning för 2007 inte fullt ut överensstämmer med Försvarsmaktens redovisning (H/S23 383:80282, bilaga 1, 2008-01-31) som svar på regeringens anmodan till myndigheten att bl.a. precisera kostnadsutvecklingen. Enligt Statskontorets bedömning ger årsredovisningen en betydligt mer optimistisk bild av omställningsarbetet jämfört med Försvarsmaktens anmodansvar den 31 januari 2007.[11] Förklaringen förefaller vara att årsredovisningen för 2007 (lämnad i februari 2008) tar sin utgångspunkt i 2004 års försvarsbeslut medan svaren på regeringens anmodan (lämnade i januari 2008) speglar förändringar i utfall och bedömningar efter det att Försvarsmaktens budgetunderlag för 2007 överlämnats till regeringen i april 2006. Enligt Statskontoret är det utomordentligt svårt att med Försvarsmaktens redovisningar som grund få ett samlat grepp om händelseutvecklingen, inte minst i ekonomiska termer.

Möjligheterna för regeringen att styra och följa upp omställningsarbetet underlättas av att myndigheterna återrapporterar vidtagna åtgärder, avvecklingskostnader och uppnådda resultat på ett likartat sätt vad gäller disposition, omfång och avgränsningar. I linje med detta kan det finnas skäl för regeringen att inför det fortsatta arbetet ytterligare precisera men också anpassa kraven på myndigheternas återrapportering. För de myndigheter som i allt väsentligt har uppfyllt sina respektive sparbeting kan återrapporteringskraven tonas ner medan det för övriga tvärt om finns skäl att öka kraven.

Statskontoret konstaterar att myndigheternas samverkan i frågor rörande planering och genomförande av omställningsinsatser främst rör långsiktig materielförsörjning, gemensam materielledning och ett effektivt lokalutnyttjande.

7.2 Resultat per verksamhetsområde

Statskontoret bedömer att myndigheterna sammantaget har kommit ett gott stycke på väg när det gäller att genomföra de åtgärder som krävs för att minska kostnaderna enligt regeringens målsättningar. Genomförda kostnadsreduktioner har sin grund i dels personalminskningar, minskad konsultanvändning, effektivare lokalutnyttjande, IT-utveckling, minskade driftkostnader m.m., dels anpassningar till Försvarsmaktens beställningar i fråga om såväl volym som inriktning.

De hittills uppnådda resultaten pekar på att TPV, FHS och FORTV i allt väsentligt uppnått – och när det gäller de sist nämnda även överträffat – sina

[11] De skilda bedömningarna rör bl.a. lokalkostnader, administrationskostnader för bl.a. central ledning, teknikkontoren och IT-verksamheten.

respektive sparbeting. Statskontoret bedömer att FOI och FMV har goda möjligheter att inom utsatt tid uppnå sina respektive besparingsmål. För FOI handlar det om att fortsatt anpassa myndighetens kostnader till minskade beställningar från Försvarsmakten. För FMV är uppgiften främst att, tillsammans med FM, öka effektiviteten i materielförsörjningsprocessen.

De kostnadsreduktioner och neddragningar som hittills har genomförts bedöms i allt väsentligt vara av bestående slag.

Central ledning och stödverksamhet
Försvarsmaktens resultat är ännu svåra att bedöma. När det gäller myndighetens *centrala ledning och stödverksamhet* har en rad åtgärder vidtagits. Enligt årsredovisningen för 2007 har den centrala ledningen och Högkvarteret omorganiserats och delvis omlokaliserats samtidigt som minskade behov av nyinvesteringar och ett effektivare lokalutnyttjande bedöms medföra kostnadsminskningar motsvarande cirka 50 miljoner kronor. Till detta ska läggas direkta besparingar i Högkvartersorganisationen (förbandet) motsvarande 125 miljoner kronor. De reella besparingarna har dock, enligt FM, varit betydligt större eftersom ny verksamhet tillförts inom ramen för reducerade verksamhetsmedel. Försvarsmakten avser att genomföra ytterligare besparingar inom Högkvarteret under 2008.

IT-driften har rationaliserats vilket medfört kostnadsminskningar motsvarande 42 miljoner kronor. Därtill arbetar Försvarsmakten med att effektivisera administrationen inom ekonomi, personal och information. Myndigheten bedömer att vidtagna åtgärder inom dessa områden ska resultera i kostnadsreduktioner motsvarande 50 miljoner kronor jämfört med administrationskostnaderna under år 2004. Utfallet vid utgången av 2007 visar på en kostnadsreduktion motsvarande 27 miljoner kronor.

Försvarsmakten har även genomfört rationaliseringar inom de s.k. teknikkontoren och materialadministrationen. De genomförda rationaliseringarna bedöms medföra besparingar om knappt 30 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis har Försvarsmakten vidtagit och planerat åtgärder inom området central ledning och stödverksamhet som myndigheten bedömer medföra kostnadsreduktioner i storleksordningen 300 miljoner kronor jämfört med motsvarande verksamhet år 2004. Dock finns det skäl att anta att vissa besparingsåtgärder inte får full effekt förrän efter år 2008.

Ovanstående bedömningar enligt Försvarsmaktens årsredovisning för 2007 ligger dock inte helt i linje med vad som framgår av Försvarsmakten svar [12] på Försvarsdepartementets tidigare nämnda anmodan i januari 2008. Av

[12] Försvarsmaktens svar (2008-01-31, Bilaga 1, H/S23 383:80282) på Försvarsdepartementets anmodan den 23 januari 2008. Därefter har Försvarsdepartementet anmodat Försvarsmakten att ytterligare precisera och fördjupa sina bedömningar. Försvarsmaktens svar på denna anmodan bedöms röra den operativa verksamheten varför innehållet är hemligt.

Försvarsmaktens svar framgår att planerade besparingar inte har genomförts i den utsträckning som planerats enligt myndighetens budgetunderlag för 2007. Som orsak anger Försvarsmakten bl.a. ökade kostnader enligt följande.

- Ökade administrationskostnader inom central ledning (cirka 140 miljoner kronor, delvis bestående)
- Ökade kostnader för IT-verksamheten (cirka 75 miljoner kronor, bestående).
- Omlokalisering till kvarteret Tre Vapen (cirka 40 mnkr, bestående).
- Utbildningskostnader för PRIO med behov av extrapersonal (minst 58 miljoner kronor, engångsbelopp 2008).
- Nytt HR-system, Human Resources, (cirka 34 miljoner kronor under 2008–2009 för att möjliggöra besparingar fr.o.m. 2010)
- Uteblivna besparingar inom teknikkontoren. Bedömningarna i Försvarsförvaltningsutredningen (60 miljoner kronor) betraktas av FM som orealistiska.

Försvarsmakten framhåller vidare att det nya ekonomi- och resursledningssystemet PRIO måste vara infört innan rationaliseringar kan tas ut. Ett sådant införande planeras ske stegvis med start 2009.

Ytterligare en komplikation i uppföljningen av Försvarsmaktens omställningsarbete utgörs av att myndigheten inte fullt ut har redovisat utfallet för 2004, dvs. det av regeringens beslutade basåret för uppföljningen av omställningsarbetet och Statskontorets granskning.

Materielprocessen
Statskontoret bedömer att verkningsfulla åtgärder har vidtagits inom FMV i syfte att anpassa organisation, bemanning och verksamhetsinriktning till de förutsättningar det nya insatsförsvaret ger. Dock återstår ytterligare reduktioner inom ramen för den samlade *materielprocessen* innan fastställda besparingsmål har uppnåtts. Det fortsatta omställningsarbetet tar bl.a. fasta på FMV:s och FM:s gemensamma materielförsörjningsstrategi samt förbättrad samordning inom ramen för en myndighetsgemensam integrerad materielledning. Strategin omfattar även FOI verksamhet i materielprocessen. Det övergripande syftet är att tillgodose insatsförsvarets behov utifrån kravet på ökad kostnadseffektivitet.

Det finns i detta sammanhang skäl att betona att av det totala besparings- och omfördelningsbeting som regeringen beslutat om (cirka 2 miljarder kronor) svarar FMV och FM tillsammans för drygt hälften, dvs. 900 respektive 250 miljoner kronor, där de 900 miljoner kronorna avser hela materielprocessen. Det är därmed ett delat ansvar för Försvarsmakten och FMV att

uppnå dessa besparingar.[13] Att fullt ut realisera dessa neddragningar och kostnadsminskningar i termer av resursomfördelningar till förmån för FM kräver en noggrann analys rörande bl.a. gränssnitt och ansvarsfördelning mellan myndigheterna, främst inom ramen för materielprocessen. Därtill fordras en nära samverkan mellan i första hand FM och FMV.

Forskning och teknikutveckling
När det gäller *forskning och teknikutveckling* grundas eftersträvade kostnadsreduktioner på minskade beställningsvolymer från FM (och FM genom FMV) till FOI och FHS jämfört med utfallet för år 2004.

FOI har i linje med detta avvecklat/reducerat sin FoU-verksamhet, minskat de administrativa kostnaderna, minskat antalet årsarbetskrafter och förbättrat lokalutnyttjandet genom bl.a. avveckling vissa anläggningar och lokaler.

Mot bakgrund av Försvarsmaktens prioriteringar inom forskningsverksamheten (vilket bl.a. har medfört att antalet s.k. FoT-områden har minskat) har vissa kompetensområden inom FOI avvecklats medan andra har dragits ner eller ändrat inriktning. Ökade satsningar på uppdrag utanför försvarssektorn bedöms bidra till att upprätthålla viktig kompetens för försvaret, bl.a. genom att öka försvarets tillgång till civilt driven teknikutveckling. Den ökade andelen intäkter från försvaret under 2007 förklaras av att tidigare anslag hos FOI har överförts till uppdragsfinansiering via Försvarsmakten samt att vissa avvecklingskostnader hos FOI har belastat Försvarsmaktens produktionsanslag.[14]

Inom FHS har forskningsverksamheten – främst till följd av FHS förändrade roll – breddats med ökad inriktning på civil högskoleverksamhet kopplad till krishantering i vid mening.

Försvarsmakten har fattat beslut om hur det sista steget ska genomföras för att uppnå regeringens mål om kostnadsminskningar motsvarande 500 miljoner kronor avseende beställningar till FOI och FHS.

Utbildning, mönstring och fastighetsförvaltning
I frågor som rör den *högre officersutbildningen* och *mönstringsverksamheten*, liksom i fråga om *fastighetsförvaltningen* har väsentliga kostnadsminskningar kunnat genomföras. Genom förändrade beställningar från FM har FHS genomfört neddragningar när det främst gäller den högre officersutbildningen. Budgeterade driftkostnader har underskridits, bl.a. som en

[13] Regelringsbrev till FM för 2008.
[14] Trots en reduktion på 225 mnkr i förhållande till 2006 ökade den ekonomiska nivån inom Försvarsmaktens Forskning och teknikutveckling samt studier (finansieras delvis ur anslag 6:3 och delvis ur 6.1) under 2007. Anledningen är att den verksamhet som tidigare finansierats från anslagspost 6.2.1 och FOI:s tidigare anslag 6.8 numera avgiftsfinansieras, varför resurserna fr.o.m. 2007 har förts till Försvarsmaktens nya anslag 6.3.

följd av mer begränsade köp av externa tjänster än planerat. Även personalkostnaderna har varit lägre än planerat.

Neddragningar inom TPV:s mönstringsverksamhet har kunnat åstadkommas genom avveckling av delar av organisationen, såväl centralt som regionalt (mönstringskontoren) med tillhörande personalminskningar, ett förändrat mönstringsförfarande och utveckling av ett nytt IT-stöd för bl.a. selektering av mönstringspliktiga.

Klargöranden när det gäller ansvar och anpassningar till insatsförsvarets behov har medfört att kostnaderna för Fortifikationsverkets fastighetsförvaltning har kunna hållas tillbaka. Som ett led i detta har FORTV övertagit uppgifter och personal från FM för drift av bl.a. anläggningar och mark samt ansvaret för hanteringen av Försvarsmaktens hyres- och arrendeavtal. En ny organisation har införts och ett nytt ekonomisystem har tagits i drift som ett led i anpassningen till nya förutsättningar. Parallellt med förändringar inom FORTV har Försvarsmaktens fastighetsorganisation minskat och inriktats mot rollen som beställare och hyresgäst.

Statskontoret konstaterar att FHS och TPV i allt väsentligt har uppnått sina besparingsbeting. Även FORTV har, enligt Statskontoret, ha genomfört besparingar i linje med regeringens målsättningar, trots svårigheterna att fullt ut relatera varje enskild besparing till det FFU-relaterade omställningsarbetet.

7.3 Avvecklingskostnader

Myndigheternas avvecklingskostnader till följd av omställningsarbetet har hittills rymts inom fastställda ramar. För vissa myndigheter, främst FOI, har de faktiska avvecklingskostnaderna dessutom kraftigt understigit tidigare budgeterade belopp.

Tabell: Avvecklingskostnader för 2007 med prognos för 2008 (mnkr, löpande priser).

	Utfall 2007	Prognos 2008
FM	-	10
FMV	56,9	59,8
FOI	101	150
FHS	4,4	3,6
TPV	63,8	20,4
FORTV	-	-
TOTAL	226,1	243.8

Kommentarer:

De FFU-relaterade avvecklingskostnaderna för 2006 och tidigare har inte fullt ut varit möjliga att särskilja från andra avvecklingskostnader (främst inom FM) till följd av Försvarsbesluten 2000 och 2004. Dock har FMV och TPV tidigare redovisat avvecklingskostnader för 2006 motsvarande 130,1 respektive 16,7 miljoner kronor. De totala avvecklingskostna-

derna för dessa myndigheter för perioden 2006–2007 uppgick för FMV till 187 miljoner kronor och för TPV till 80,5 miljoner kronor.

De totala budgeterade avvecklingskostnaderna för 2007 var 532,7 miljoner kronor, vilket vida överskrider det faktiska utfallet (226,1 miljoner kronor) för samma år. Skillnaden förklaras av att FM inte har redovisat några avvecklingskostnader för 2007 medan andra, särskilt FOI, har underskridit budgeterade belopp.

Av avvecklingskostnaderna hos FOI och TPV har, i enlighet med regeringens beslut, 56,1 miljoner kronor respektive 17,4 miljoner kronor belastat Försvarsmaktens anslag 6.1.

FM: Budgeterade avvecklingskostnader för 2007 var 66 miljoner kronor. Utfallet för samma år visar att besparingsåtgärder har genomförts utan att särskilda avvecklingskostnader har uppstått.

TPV: Pliktverkets avvecklingskostnader för 2007 har finansierats via anslagsmedel med 41,7 miljoner kronor, avgiftsfinansierad verksamhet med 4,7 miljoner kronor samt genom intäkter från Försvarsmakten med 17,4 miljoner kronor. TPV bedömer att avvecklingskostnaderna för hela perioden 2006–2012 uppgår till 177,7 miljoner kronor. Det innebär förväntade avvecklingskostnader utöver utfallet för 2006–2007 motsvarande cirka 144 miljoner kronor för perioden 2008–2012.

FOI: Av de totala avvecklingskostnaderna för 2007 har 56 miljoner kronor rekvirerats från FM. Bedömningen för 2008 kan komma att revideras beroende på hur den ekonomiska utvecklingen inom FM påverkar beställningarna till FOI.

FORTV: Intäkter från avyttring av försvarsfastigheter får disponeras av FORTV för att täcka de avvecklingskostnader som uppstår i samband med avveckling av lokaler, mark och anläggningar. Faktiska avvecklingskostnader understiger budgeterade belopp. Dessa avvecklingskostnader har dock, enligt verket, inga kopplingar till det FFU-relaterade omställningsarbetet.

7.4 Omställningsläget vid utgången av 2007

Omställningsarbetet i sin helhet och per funktion kan sammanfattas enligt följande.

Tabell: Omställningsarbetets status 2007-12-31 (mnkr, fasta priser).

Funktion/verksamhet	Besparingsmål t.o.m. 2008 (mnkr)	Resultat Kostnadsminskningar Diff. 2004–2007 (belopp och procent av slutmålet		Resultat Beställningsminskningar Diff. 2004–2007 (belopp och procent av utfallet 2004)	
Central ledning och stödverksamhet	– 250	– 270	108 %	-	-
Materielprocessen	– 900	– 631	70 %		
Forskning, teknikutveckling	– 500	-	-	– 286	57 %
Högre officersutbildning	– 70	-	-	– 88	126 %
Mönstringsförfarandet	– 95	– 77	81 %	-	-
Fastighetsförvaltning	– 100	– 251	251 %	-	-

7.5 Risker

Riskerna i omställningsarbetet är av olika slag. Ett riskområde rör omställningsarbetet som sådant, dvs. att uppställda mål för kostnadsminskningar inte nås och/eller att frigjorda medel inte kommer Försvarsmakten till del i avsedd omfattning och för avsedda ändamål.

I den utsträckning Försvarsmaktens budgeterade tillskott av resurser inte motsvaras av reella kostnadsminskningar hos de försvarsgemensamma myndigheterna föreligger även en risk för totalt ökade kostnader.

Ett annat riskområde rör konsekvenserna av omställningsarbetet, dvs. att försvarsmyndigheternas leveransförmåga i fråga om inriktning, omfattning och kvalitet långsiktigt påverkas negativt av genomförda besparingar och rationaliseringar. Ytterst är risken att framtida leveranser inte på ett fullgott sätt tillgodoser insatsförsvarets behov med krav på såväl kostnadseffektivitet som ökad operativ förmåga. De långsiktiga konsekvenserna av minskade FoU-beställningar är svåra att bedöma. Hittills bedöms dock försvarsmyndigheternas leveransförmåga inte ha påverkats nämnvärt negativt av omställningsarbetet.

De risker som det finns skäl att uppmärksamma är, enligt Statskontoret, inte av akut art. Myndigheterna sammantagna åtgärder förefaller leda till att regeringens resursmål väsentligen kommer att uppnås. Ökat fokus bör därför läggas på uppföljningen av hur dessa medel kommer Försvarsmakten till godo, för vilka ändamål de används och vilka effekterna är med avseende på försvarets förmågeutveckling.

När det gäller de risker som rör försvarsmyndigheternas leveransförmåga är detta en fråga som bör följas upp mer långsiktigt. Enligt Statskontoret bör myndigheterna ägna ökad uppmärksamhet åt risker och riskhantering.

Det finns, enligt Statskontoret, slutligen skäl att uppmärksamma risken för målkonflikt mellan FFU och andra eftersträvade neddragningar inom försvaret. En sådan situation kan uppstå i det fall Försvarsmakten använder frigjorda medel enligt FFU för att allmänt sett kompensera sig för andra neddragningar snarare än att använda frigjorda medel för insatsförsvarets utveckling och ökad operativ förmåga. En utgångspunkt för denna granskning har varit att det FFU-relaterade omfördelningsmålet om 2 miljarder kronor skall uppnås oberoende av andra aktuella eller tillkommande krav på besparingar inom den totala försvarsramen.

7.6 Hälften kvar?

Att myndigheterna förmår att ställa om verksamheten så att kostnaderna minskar utgör en nödvändig med inte tillräcklig förutsättning för att inten-

tionerna och de övergripande målen för omställningsarbetet ska nås. För detta krävs även att kostnadsreduktionerna – och därmed frigjorda resurser – i ett nästa steg kan *omfördelas* till Försvarsmakten i avsedd omfattning. Att sådana omfördelningar har genomförts kan med god precision noteras i de fall faktiska omföringar har skett inom och mellan myndigheternas anslag. Däremot är en uppföljning av övriga omfördelningar behäftad med ett större mått av osäkerhet. Det gäller i de fall frigjorda resurser har skapats genom försvarsmyndigheternas interna besparingar och rationaliseringar.

För att närmare kunna följa upp hur frigjorda resurser kommit Försvarsmaktens till del för avsedda ändamål krävs, enligt Statskontorets uppfattning, att utförarmyndigheternas kostnadsreduktioner kan kopplas till Försvarsmaktens beställningar (volym och inriktning) och andra åtgärder i syfte att utveckla insatsförsvarets operativa förmåga.

Statskontoret konstaterar dock att Försvarsmakten hittills inte har redovisat i vilken utsträckning besparingar och neddragningar hos de försvarsgemensamma myndigheterna har kommit myndigheten till del. Försvarsmaktens bedömning, att samtliga resurser som frigjorts har använts för insatsförsvarets utveckling är, enligt Statskontoret, allt för övergripande för att ligga till grund för en närmare uppföljning av omställningsarbetets resultat i förhållande till övergripande mål. Att dagens redovisningssystem inte medger en mer preciserad redovisning kan visserligen utgöra en svårighet men får inte hindra Försvarsmakten att redovisa hur och för vilka ändamål frigjorda resurser kommit till användning. Statskontoret utgår från att Försvarsmakten inom ramen för omställningsarbetet återkommer till regeringen med en redovisning i dessa delar.

Bedömningar rörande *effekterna* av genomförda besparingar och omfördelningar med avseende på det övergripande målet för omställningsarbetet omfattas inte av regeringens uppdrag till Statskontoret. Innan en uppföljning av huruvida genomförda besparingar och omfördelningar har lett till en utveckling av insatsförsvarets operativa förmåga är det dock, enligt Statskontoret, inte möjligt att slutligt bedöma i vilken utsträckning regeringens övergripande målsättningar för omställningsarbetet har uppnåtts. Värderingen av Försvarsmaktens operativa förmåga sker med utgångspunkt i statsmakternas krav och mål för verksamheten. Statskontoret noterar att Försvarsmakten i sin årsredovisning[15] för 2007 bedömer att den samlade operativa förmågan fortsatt har utvecklats positivt. I årsredovisningen utvecklar Försvarsmakten sina bedömningar för vart och ett av de tre krav på operativ förmåga som regeringen anger i regleringsbrevet till Försvarsmakten.

Statskontoret anser att det i första hand ankommer på Försvarsmakten att – vid sidan av ovanstående övergripande bedömningar – mer preciserat redo-

[15] Bedömning enligt årsredovisningens öppna del. En detaljerad redovisning av den operativa förmågan, liksom läget i insatsorganisationen, redovisas i en kvalificerat hemlig bilaga till årsredovisningen.

visa hur de resurser som frigjorts genom det FFU-relaterade omställningsarbetet har kommit till användning och för vilka ändamål samt vilka effekter som uppnåtts. En sådan redovisning utgör även en av förutsättningarna för den samlade redovisningen av omställningsarbetet till riksdagen som regeringen aviserat (bl.a. regeringens skrivelse till riksdagen, skr. 2005/06:131).

Statskontoret förordar att Försvarsdepartementet ytterligare klargör förutsättningarna för det fortsatta arbetet genom anvisningar till försvarsmyndigheterna i allmänhet och Försvarsmakten i synnerhet.

I budgetpropositionen för 2008 understryker regeringen vikten av att genomförandet av kostnadsreduktioner i materielprocessen är ett delat ansvar för Försvarsmakten och FMV. Av myndigheternas årsredovisningar för 2007 går det inte att utläsa vilka åtgärder av gemensam art som har vidtagits i dessa avseenden. Dock anger FMV i sin årsredovisning att förslagen i budgetpropositionen kring materielförsörjningsprocessen ytterligare kan klarläggas under 2008, främst genom det arbete som kommer att bedrivas i den interdepartementala genomförandegrupp[16] som inrättats men också genom annat pågående utredningsarbete rörande materielförsörjningen. FM, å sin sida, framhåller redan pågående insatser inom ramen för den myndighetsgemensamma materielförsörjningsstrategin och den integrerade materielledningen.

8 Myndigheternas resultat och Statskontorets bedömningar

I det följande redovisas i korthet myndigheternas genomförda omställningsåtgärder och hittills uppnådda resultat för perioden 2004–2007. I samtliga fall redovisas genomförda kostnadsreduktioner i fasta priser (2004-års prisnivå).

I bilaga 1 redovisas det samlade resultatet av det hittillsvarande omställningsarbetet i nominella priser, kompletterat med en fastprisberäkning i differensen mellan år 2004 och 2007.

8.1 Försvarsmakten

8.1.1 Uppdraget

Regeringen har beslutat att Försvarsmakten ska reducera kostnaderna för central ledning och stödverksamhet, exklusive MUST, med 250 miljoner

[16] Genomförandegruppen, som aviserades i budgetpropositionen för 2008 består av experter, representanter från olika departement och ledamöter från de fyra borgerliga partierna.

kronor samt den egna fastighetsorganisationen med 70 miljoner kronor i förhållande till 2004 års utfall. Kostnadsreduktionerna ska vara fullt uppnådda vid utgången av 2008. Vidare ska enligt regeringens beslut Försvarsmaktens beställningar av forskning, teknikutveckling samt utveckling reduceras med totalt 500 miljoner kronor fram till utgången av 2008 jämfört med utfallet för 2004. Den absoluta merparten avser beställningar från FOI (480 mnkr). Resterande är beställningar till FHS (20 mnkr).

Eventuella avvecklingskostnader ska bäras av myndigheten och fick för år 2007 högst uppgå till 66 miljoner kronor.

8.1.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

Försvarsmakten har hittills vidtagit bland annat följande åtgärder inom ramen för omställningsarbetet

- Neddragningar inom den egna fastighetsorganisationen och en ändrad ansvars- och uppgiftsfördelning i relation till FORTV.
- Kostnadsminskningar i fråga om central ledning och stödverksamhet.
- Minskade beställningar avseende FoU.
- Minskade beställningar av den högre officersutbildningen hos FHS.
- En integrerad materielledning har inrättats mellan FM, FMV och FOI i syfte att effektivisera materielförsörjningen.
- Försvarsmaktens materielförsörjningsstrategi har reviderats och fastställts.

I det följande redovisas åtgärderna för de olika områdena i detalj

Central ledning och stödverksamhet
Högkvarteret har omorganiserats, vilket medfört klarare ansvarsförhållanden mellan olika verksamheter och en tydligare koppling till Försvarsmaktens nya ekonomimodell. Verksamheten har huvudsakligen lokaliserats till Lidingövägen och kvarteret Tre Vapen, varvid tidigare verksamhet i Uppsala har avvecklats. Minskade behov av nyinvesteringar och ett effektivare lokalutnyttjande medför kostnadsminskningar motsvarande cirka 50 miljoner kronor. Till detta ska läggas direkta besparingar inom Högkvartersorganisationen (förbandet). Sammantaget bedöms besparingarna i Högkvarteret hittills uppgå till 125 miljoner kronor. Som tidigare nämnts är de reala besparingarna, enligt FM, betydligt större sett till att ny verksamhet har tillkommit inom ramen för reducerade verksamhetsmedel.

Försvarsmakten har genomfört rationaliseringar av IT-driften (UIT-projektet) som man bedömer hittills har reducerat kostnaderna med 42 miljoner kronor. Under 2008 bedöms IT-kostnaderna minska med ytterligare 58 miljoner kronor.

Försvarsmakten arbetar på att effektivisera administrationen inom områdena ekonomi, personal samt information. Bedömningen är att vidtagna åtgärder inom dessa tre områden kommer att resultera i kostnadsreduktioner motsvarande 50 miljoner kronor jämfört med administrationskostnaderna under år 2004. Utfallet till och med 2007 uppskattas till knappt 27 miljoner kronor.

Försvarsmakten har även genomfört rationaliseringar inom de s.k. teknikkontoren och materialadministrationen. Man bedömer att rationaliseringarna hittills inneburit besparingar om knappt 30 miljoner kronor.

Sammanfattningsvis har FM planerat och vidtagit åtgärder inom området central ledning och stödverksamhet som man bedömer medfört kostnadsreduktioner i storleksordningen 270 miljoner kronor jämfört med motsvarande verksamhet år 2004. Dock finns det skäl att anta att vissa besparingsåtgärder inte får full effekt förrän efter år 2008.

Fastighetsorganisationen
Försvarsmaktens fastighetsorganisation har reducerats bl.a. som en följd av en förändrad ansvars- och uppgiftsfördelning mellan FM och FortV. Det innebär att FM har renodlats i sin roll som beställare och FortV i sin roll som utförare och operativ fastighetsförvaltare. Vidare har vissa av Försvarsmaktens personalresurser för fortifikatoriskt utvecklingsarbete överförts till FORTV. Samtidigt pågår arbetet med att föra över resurser i form av personal och arbetsmaskiner för anläggnings- och vägdrift från FM till FORTV.

FM har vidare överfört all hyresadministration inkl. brukaruppdelning, sammanställningar, uppföljningar och prognosarbete till FORTV.

Försvarsmaktens fastighetsorganisation bestod tidigare av 60 lokalsamordnare och garnisonschefens informella lokal- och anläggningssamordnare. FM har avvecklat fastighetskontoren och garnisonssamordnarna. I dess ställe har tre lokalplaneringsenheter i syfte att säkerställa FM:s beställarkompetens och uppföljningsförmåga i fråga om infrastruktursatsningar. Den nya organisationen inom FM omfattar för närvarande 35 tjänster.

Sammantaget har FM reducerat bemanningen inom fastighetsorganisationen med knappt 90 personer. Vidtagna åtgärder pekar sammantaget på minskade kostnader inom FM:s fastighetsorganisation motsvarande drygt 150 miljoner kronor vid utgången av år 2008. Detta skulle innebära att uppställt mål för denna del av omställningsarbetet kommer att nås med råge.

Beställningsreduktioner avseende forskning och teknik
De totala beställningsvolymerna från FM/FMV till FOI respektive FHS uppgick år 2004 till 1077 miljoner kronor respektive 71 miljoner kronor, dvs. totalt 1148 miljoner kronor. Regeringens beslut om reducerade beställningsvolymer innebär att motsvarande beställningsvolymer vid utgången av 2008

ska uppgå till 597 miljoner kronor respektive 51 miljoner kronor, dvs. totalt 648 miljoner kronor.

Under våren 2006 gjorde Försvarsmakten en prioritering av vilka kompetenser som bör upprätthållas inom ramen för minskade totala beställningsvolymer till FOI.

Prioriteringarna[17] utgick från de 41 kompetensgrupper som FOI identifierade i april 2006 och innebar att följande kompetensområden bedömdes kunna bli föremål för avveckling:

- Stridsdelar
- Pulsad kraft
- Framdrivning och utskjutning
- Skydd för personal och fordon mm
- Sensorteknik inom radarområdet
- Sensorteknik inom optikområdet
- Skydd mot upptäckt (Signaturanpassningsteknik)
- Traumatologi
- Seismologi och strålningsmätning
- Styrning, navigering och banplanering

I det ursprungliga beslutet från Försvarsmakten 2006-06-15 skulle även kompetensgruppen Systemmodellering avvecklas hos FOI . Då det senare visade sig svårt att genom detta tillgodose Försvarsmaktens behov ändrades beslutet på denna punkt med innebörden att gruppen kommer att finnas kvar inom FOI.

Beställningarna avseende verksamheten inom anslag 6.3 har minskat som en följd av avvecklingen av vissa kompetenser enligt ovan. Däremot har FM:s beställningar av metod- och utredningsstöd (finansierat inom anslag 6.1) legat på en högre nivå än planerat för att kompensera Försvarsmaktens personalbrist inom området samt för att analysera behoven vid uppbyggnaden av bl.a. NBG.

Vid utgången av 2007 uppgick FM:s och FM/FMV:s beställningar till FOI till 826 miljoner kronor.[18] Jämfört med basåret 2004 hade beställningarna således reducerats med knappt 251 miljoner kronor. Beställningsvolymen för 2008 bedöms bli cirka 670 miljoner kronor.[19] Trots genomförda neddragningar i FOI:s verksamhet bedömer Försvarsmakten att FOI:s leveranser inom kvarvarande kompetensområden håller fortsatt hög kvalitet.

[17] Prioriteringar framgår av Försvarsmaktens skrivelse till Regeringskansliet 2006-06-15, 21 000:69890.
[18] I detta belopp ingår inte de 56 miljoner kronor som Försvarsmakten stod för av FOI:s avvecklingskostnader.
[19] Med en antagen allmän prisökning under 2008 på 2 procent motsvarar detta 631 miljoner kronor i 2004-års penningvärde.

Högre officersutbildning
Kostnaderna för den högre officersutbildningen hos FHS har reducerats med upp emot 88 miljoner kronor, vilket således överträffar regeringens mål om 70 miljoner kronor.

Materielförsörjningsprocessen
Aktuella förändringar i materielförsörjningsprocessen:

- En integrerad materielledning har inrättats mellan FM, FMV och FOI, med huvuduppgift att effektivisera materielprocessen.
- Försvarsmaktens materielförsörjningsstrategi har reviderats och fastställts för tillämpning inom de tre myndigheterna.
- En gemensam översyn av samordningsavtalet mellan FM och FMV har påbörjats. En ensning av planeringen har genomförts så att FMV produktionsplan kopplas direkt till FM:s materielplan. Ett flertal ärenden har handlagts myndighetsgemensamt för att skapa bättre beslutsunderlag och korta ledtiderna.

Besparingsarbetet löper, enligt Försvarsmakten, i stort planenligt och i linje med intentionerna för FFU. Dock bedöms berednings- och analyskapaciteten inom materielprocessen ha minskat som en följd av personalminskningar hos FMV och Försvarsmaktens centrala ledning, men även som en följd av extraordinära ansträngningar med anledning av uppbyggnaden av Nordic Battle Group. Sammantaget har detta medfört en något lägre takt i beställarverksamheten.

Genomförda förändringar, bl.a. inom ramen för Försvarsmaktens beställarverksamhet har inte påverkat beställarvolymen till FMV. Skälet till detta är att de medel som frigörs utnyttjas för nya beställningar inom ramen för materielanslaget.

Regeringens skrivningar i Budgetpropositionen för 2008 rörande Försvarsmaktens och FMV:s gemensamma ansvar för utvecklingen av materielprocessen har inte föranlett ytterligare åtgärder utan uppfattas snarare som en bekräftelse på myndigheternas vidtagna och planerade åtgärder.

Försvarsmakten hemställde under hösten 2007 hos regeringen om att överföra 550 miljoner kronor från materielanslaget 6:2 till produktionsanslaget 6:1. Därefter har Försvarsmakten helt nyligen begärt en överföring av ytterligare 300 miljoner kronor från materielanslaget till förbandsanslaget. Behovet av dessa åtgärder är, enligt Försvarsmakten, en konsekvens av den omfattande reformering av försvaret som man nu genomför under kort tid och med höga ambitioner.

Sammanfattningsvis bedömer Försvarsmakten att eftersträvade beställningsminskningar avseende forskning och utveckling sker planenligt. Samma be-

dömning gör man när det gäller uppsatta mål om kostnadsreduktioner i materielprocessen.

8.1.3 Avvecklingskostnader

Omställningsarbetet vid FM har hittills inte medfört avvecklingskostnader. För 2007 budgeterade Försvarsmakten för avvecklingskostnader motsvarande 66 miljoner kronor. Utfallet för 2007 visar att inga avvecklingskostnader uppstod. För 2008 får avvecklingskostnaderna enligt regeringens anvisningar uppgå till högst 10 miljoner kronor.

8.1.4 Försvarsmaktens bedömning avseende effekter/konsekvenser för verksamheten

Försvarsmakten bedömer att de negativa konsekvenserna av kostnadsreduktioner och beställningsminskningar hittills varit begränsade. De övriga försvarsmyndigheterna har i allt väsentligt klarat av att leverera de produkter och tjänster som Försvarsmakten efterfrågat. Man pekar dock på vissa risker i omställningsarbetet. Dessa kan sammanfattas enligt följande.

- Begränsad konsekvensanalys av den snabba neddragningen inom forskning och teknikutveckling skapar osäkerhet.
- Kraftig neddragning/avveckling av vissa kompetensområden är i ett medellångt perspektiv irreversibla. Att återvinna avvecklad kompetens kräver en kompetensuppbyggnad på cirka 5 år.
- Kvarvarande kompetensområden närmar sig i vissa fall en kritisk massa som bl.a. leder till sårbarhet vid även vid små ytterligare förändringar i t.ex. materielanskaffningen.
- Minskad analys- och bredningskapacitet kan leda till minskad effektivitet och kvalitet i materielförsörjningen.

I syfte att minimera riskerna för bristande leveransförmåga hos utförarmyndigheterna utreder FM för närvarande möjligheterna att finns alternativa leverantörer av vissa tjänster.

8.1.5 Statskontorets bedömningar

Allmänt
Statskontoret kan konstatera att Försvarsmakten vidtagit åtgärder som väsentligt kommer att reducera myndighetens kostnader för central ledning och stödverksamhet och innebära att mindre resurser framöver kommer att läggas på forskning och utveckling. Förändringarna förefaller ha kunnat

genomföras utan synligt negativa verksamhetskonsekvenser på kort sikt för vare sig för Försvarsmakten eller för övriga berörda försvarsmyndigheter.

Resursmålet

Försvarsmaktens möjligheter att uppnå fastställda besparingsmål inom central ledning och stödverksamhet samt myndighetens fastighetsverksamhet bedöms som goda. Vidtagna åtgärder ser ut att kunna reducera Försvarsmaktens kostnader med närmare 450 miljoner kronor. Full effekt av en del av åtgärderna kommer dock sannolikt realiseras först efter 2008. Försvarsmakten har hittills minskat beställningarna av forskning och utveckling från FOI och FHS med 251 respektive 35 miljoner kronor. Ytterligare beställningsreduktioner är planerade för framför allt FOI under 2008.

Sammantaget bedömer Statskontoret, med utgångspunkt i årsredovisningen för 2007, att Försvarsmakten kommer att nå fastställda resursmål för central ledning och stödverksamhet under den angivna omställningsperioden. Samma bedömning görs avseende beställningsreduktionerna. Säkerheten i denna bedömning begränsas dock av att relevanta kostnadsnivåer för 2004 respektive 2007 saknas. Dessutom har Försvarsmakten i sitt anmodansvar till regeringen indikerat att vissa av de i årsredovisningen redovisade besparingarna inte kommer att kunna realiseras.

Omfördelningsmålet

Beställningsreduktionerna avseende forskning och teknikutbildning, dvs. upp emot 290 miljoner kronor, har frigjort medel som har kommit Försvarsmakten till del (jämför diskussionen i kapitel 6). Hur mycket av de frigjorda medlen som Försvarsmakten på kort sikt kan tillgodogöra sig är avhängigt hur stor del av de avvecklingskostnader som uppstår hos FOI (och TPV) som skall finansieras av FM.

Enligt regeringens beslut ska Försvarsmakten avsätta totalt 480 miljoner kronor för detta ändamål, varav 65 miljoner kronor för år 2007 och 300 miljoner kronor för 2008. Försvarsmakten har dock under 2007 betalat 73 miljoner kronor till FOI och TPV. Trots det något högre beloppet under 2007 har de totala avvecklingskostnaderna hittills varit lägre än förväntade. Nettot, dvs. skillnaden mellan minskade beställningar och finansieringen av vissa avvecklingskostnader, bedöms ha kommit Försvarsmakten till del. Det ännu för tidigt att närmare bedöma avvecklingskostnaderna för 2008.

Medel har, med god marginal, frigjorts enligt regeringens riktlinjer avseende den högre officersutbildningen vid FHS. Försvarsmaktens kostnader för den högre officersutbildning vid FHS kommer fr.o.m. 2008 att årligen ligga på en lägre nivå (-128 miljoner kronor) vilket överträffar regeringens beslut om kostnadsreduktioner motsvarande 70 miljoner kronor.

Inom FMV har hittills drygt 570 miljoner kronor frigjorts till följd av minskade myndighetskostnader. Effektiviseringar av materielprocessen har frigjort resurser motsvarande cirka 60 miljoner kronor. De minskade kost-

naderna har kommit Försvarsmakten tillgodo dels genom att FMV sänkt det timpris som man debiterar FM, dels genom att de planerade reduktionerna inom materielförsörjningen har inarbetats i Försvarsmaktens materielplan.

FMV har trots genomförda besparingar i huvudsak förmått upprätthålla sin leveransförmåga med godtagbar leveranssäkerhet.

8.1.6 Sammanfattande bedömning

Försvarsmakten intar en särställning i det pågående omställningsarbetet genom att dels ange de grundläggande förutsättningarna för de totalförsvarsgemensamma myndigheternas verksamhet i termer av faktiska beställningar (leveranser och volym), dels genom att ytterst svara för att frigjorda medel rent faktiskt kommer till användning för insatsförsvarets utveckling och ökad operativ förmåga. Det förra förutsätter att Försvarsmakten kan lägga konkreta och väl avvägda beställningar utifrån insatsförsvarets behov, det senare att det finns en utvecklad metodik för uppföljningen av den operativa förmågeutvecklingen över tid.

Försvarsmaktens förmåga att dra ner respektive ändra inriktningen på beställningarna riktade mot de totalförsvarsgemensamma myndigheterna är av avgörande betydelse för dessa myndigheters möjligheter att genom neddragningar frigöra resurser för insatsförsvarets utveckling.

Enligt Försvarsmakten har hittills genomförda besparingar i allt väsentligt kommit myndigheten till godo. Dock har FM svårigheter att närmare precisera hur och för vilka ändamål frigjorda medel har kommit till användning i uppbyggnaden av det nya insatsförsvaret. Så länge Försvarsmakten inte närmare kan redogöra för hur frigjorda medel kommit till användning för insatsförsvarets uppbyggnad i allmänhet och ökad operativ förmåga i synnerhet är det, enligt Statskontoret, inte möjligt att närmare bedöma i vilken utsträckning de övergripande målen för omställningsarbetet i sin helhet uppnås. Enligt Statskontoret bör Försvarsmakten därför tydliggöra kopplingarna mellan aktuella beställningar (volym och inriktning) till FFU:s målsättningar avseende utvecklingen av försvarets operativa förmågor.

När det gäller regeringens påpekande i budgetpropositionen för år 2008 i fråga om Försvarsmaktens och FMV:s gemensamma ansvar för utvecklingen av materielförsörjningsprocessen i syfte att bl.a. minska anskaffningskostnaderna hänvisar Försvarsmakten till redan tidigare vidtagna åtgärder. Bl.a. hänvisas till det myndighetsgemensamma s.k. X-projektet, den integrerade materielledningen (IML) och den gemensamma arbetsgruppen AgLog. Enligt Statskontoret bör Försvarsmakten och FMV redovisa vilka resultat som hittills uppnåtts och vilka åtgärder som planeras med avseende på materielprocessen.

8.2 Försvarets materielverk

8.2.1 Uppdraget

FMV ska enligt regeringens uppdrag minska kostnaderna inom materielförsörjningen med sammanlagt 900 miljoner kronor i förhållande till kostnadsutfallet för 2004 senast vid utgången av år 2009. Kostnadsminskningarna avser såväl FMV egna kostnader som kostnaderna i materielprocessen.

8.2.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

FMV har vidtagit en rad olika åtgärder för att nå sitt sparbeting. Åtgärderna kan delas upp i åtgärder som avser myndighetens myndighetskostnader och åtgärder som avser materielförsörjningsprocessen.

Myndighetskostnader
Försvarsförvaltningsutredningen bedömde att det fanns en betydande potential att minska FMV:s myndighetskostnader. Med myndighetskostnader avsågs kostnader för personal, lokaler, resor, resurskonsulter och tjänster samt övriga kostnader. År 2004 uppgick dessa kostnader till totalt 2 322 miljoner kronor. FMV:s inriktning är att ovan nämnda kostnader, i enlighet med utredningens förslag, ska reduceras med 700 miljoner kronor fram till och med 2009.

Kostnadsutvecklingen (i fasta priser) från 2004–2007 redovisas i nedanstående tabell. Som framgår hade FMV vid utgången av 2007 minskat de totala myndighetskostnaderna med 572 miljoner kronor, vilket motsvarar knappt 82 procent av det fastlagda sparbetinget. De kostnadsposter som minskat mest i absoluta tal är kostnaderna för personal och resurskonsulter. Personalkostnaderna minskade under perioden med över 300 miljoner kronor genom att personalstyrkan under samma period har reducerats med cirka 400 personer. Personalminskningarna har till stor del till kunnat ske genom erbjudanden om pensionsavgångar och genom en restriktiv policy för rekrytering.

Kostnaderna för resurskonsulter minskade under samma period med drygt 250 miljoner kronor, vilket innebär en halvering jämfört med 2004.

Kostnaderna för lokaler och resor har minskat med 29 respektive 38 miljoner kronor jämfört med 2004. Lokalkostnaderna har kunnat reduceras genom ett effektivare lokalutnyttjande i fastigheten Tre Vapen. Det är i sin tur en konsekvens av dels det minskade lokalbehov som uppstått med färre anställda och ett minskat antal konsulter, dels den förtätning av verksamheterna som ägt rum. Vidare har FMV på andra orter i landet lämnat vissa lokaler alternativt omgrupperat och samlokaliserat vissa verksamheter.

Den enda kostnadspost som ökat sedan 2004 avser köp av tjänster, främst inom IS/IT-området. Avsikten med ett ökat inslag av externa tjänster är att FMV:s egen personal skall koncentrera sina insatser på kärnverksamheten.

Enligt FMV bedömning ska den återstående kostnadsminskningen avseende myndighetskostnader om ca 130 miljoner kronor kunna uppnås inom utsatt tid.

Tabell: Myndighetskostnader 2004–2007(mnkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004-2007
Personal	1 292	1 145	1 084	986	– 306
Lokaler	178	171	156	149	– 29
Resor	117	87	83	79	– 38
Resurskonsulter	508	358	304	257	– 251
Tjänsteprodukter	129	187	188	228	+ 99
Övriga kostnader	98	86	63	51	– 47
TOTAL	2 322	2 034	1 878	1 750	– 572

Förändringar när det gäller timpriserna framgår av följande tabell.

Tabell: Timpriser 2004–2007, kr.

	2004	2005	2006	2007
Timpriser, nom.	783	783	768	753
Timpriser, fast	783	762	730	692

Materielprocessen

De resterande 200 miljoner kronor av sparbetinget ska nås genom en effektivare materielprocess. Effektiviseringen är tänkt att ske genom ökade köp av befintlig materiel, minskad egenutveckling samt genom ökad offentlig-privat samverkan.

FM och FMV fastställde i samverkan med FOI under 2007 en gemensam strategi för materielförsörjning i syfte att på ett kostnadseffektivt sätt tillgodose insatsförsvarets behov. Kärnan i strategin är att i ökad utsträckning utnyttja befintlig materiel, anskaffa redan färdigutvecklad materiel samt öka det internationella samarbetet i samband med materielutveckling. I årsredovisningen för 2007 redovisar FMV kostnadsminskningar i materielprocessen motsvarande 59 miljoner kronor under samma år.

Ett annat inslag i strategin är att materielförsörjningen ska samordnas av en myndighetsgemensam integrerad materielledning (IML). Den integrerade materielledningen etablerades under 2007 av FM, FMV och FOI.

FMV påvisar vidare konkreta kostnadsbesparingar i materielprocessen när det gäller JAS 39 Gripen, ledningssystem för ytfartyg och ubåtar samt utveckling av ubåtsbatterier. Den totala årliga kostnadsbesparingen bedöms av FMV uppgå till knappt 160 miljoner kr per år.

Sammantaget gör FMV bedömningen att regeringens mål avseende kostnadsminskningar i materielförsörjningsprocessen motsvarande 900 miljoner kronor kommer att kunna uppnås inom ramen för omställningsarbetet. Materielförsörjningen bedöms i allt väsentligt ha svarat upp mot Försvarsmaktens beställningar i fråga om volym och kvalitet trots genomförda besparingar.

8.2.3 Avvecklingskostnader

Omställningsarbetet vid FMV har hittills medfört avvecklingskostnader motsvarande drygt 187 miljoner kronor. Merparten av dessa kostnader avser avveckling av personal. Kompetensutvecklingsinsatser är en annan betydande kostnadspost. För 2008 får avvecklingskostnaderna, enligt regleringsbrevet samma år, uppgå till högst 595,8 miljoner kronor.

Tabell: Avvecklingskostnader (mnkr, nominella belopp) 2006–2007 med prognos för 2008.

	Utfall 2006	Utfall 2007	Bedömning 2008
Personal	129 544	17 538	20 500
Kompetensutveckling		25 924	25 000
Lokaler	564	13 504	14 260
Övrigt		0	0
TOTAL	130 108	56 966	59 760

8.2.4 Statskontorets bedömningar

Allmänt
Statskontoret noterar att FMV har kommit ett gott stycke på väg när det gäller att uppfylla regeringens krav på kostnadsminskningar. Det finns för dagen inget som talar emot att FMV inom utsatt tid skall uppnå det totala kravet på kostnadsminskningar motsvarande 900 miljoner kronor.

Resursmålet
Till dags dato har FMV genomfört besparingar motsvarande drygt 630 miljoner kronor. Det innebär att drygt två tredjedelar av det totala sparbetinget på 900 miljoner kronor har realiserats. Resursmålet i fråga om kostnadsreduktioner bedöms kunna uppnås inom ramen för omställningsarbetet.

Omfördelningsmålet
FMV har trots genomförda besparingar förmått upprätthålla sin leveransförmåga med i huvudsak oförändrad leveranssäkerhet. I kombination med sänkta timpriser innebär detta att effektiviseringarna kommit FM till del. FM har inarbetat det ökande ekonomiska utrymmet som en tillgångsrad i materielplanen.

8.3 Försvarets forskningsinstitut

8.3.1 Uppdraget

Regeringen beslutade i december 2006 att FOI:s kostnader för forskning, teknikutveckling och utveckling (som finansieras av Försvarsmakten) ska minska med 480 miljoner kronor relativt beställningsvolymen för 2004. Beslutet ändrades i juni 2007 till att FOI ska anpassa verksamheten och reducera kostnaderna utifrån den minskade ekonomiska omfattningen av Försvarsmaktens egna beställningar eller Försvarsmaktens beställningar via FMV. FOI:s uppgift är därmed att ställa om och anpassa verksamheten utifrån en beställningsvolym från Försvarsmakten som fr.o.m. 2009 ska vara 480 miljoner kronor lägre jämfört med volymen för år 2004. Anpassningen ska vara genomförd senast vid utgången av 2008.

De avvecklingskostnader som uppstår till följd av kostnadsreduktionerna ska i första hand finansieras inom FOI:s tillgängliga ekonomiska ramar, dvs. anslag, anslagssparande och ackumulerat myndighetskapital per den 31/12 2006. Därutöver ska Försvarsmakten, enligt regeringens beslut, finansiera delar av FOI:s avvecklingskostnader, främst när det gäller avveckling av vissa anläggningar.

8.3.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

FOI befinner sig mitt uppe i en omfattande omställning och anpassning av verksamheten till följd minskade beställningar från Försvarsmakten.

En viktig utgångspunkt för FOI:s omställningsarbete är de prioriteringar som Försvarsmakten lagt fast i mitten av 2006, vilket innebär att de av Försvarsmakten finansierade forskningsområdena minskas från 40 till 27 områden. Som en följd av detta har FOI avvecklat två forskningsområden (traumatologi och seismologi/strålningsmätning) och minskat omfattningen inom ett antal andra områden.

De åtgärder som FOI har vidtagit för att anpassa verksamheten till den lägre beställningsvolymen kan kategoriseras i kostnadsreduktioner (bl.a. avseende administration, personal, organisation), förstärkt ekonomisk uppföljning samt intäktsökningar (ökade beställningar utanför försvarssektorn).

Kostnadsreduktioner
Personalstyrkan har minskat från 1227 (år 2004) till 967 (år 2007), vilket innebär en minskning med 260 personer eller drygt 21 procent. FOI bedömer att personalstyrkan nu har nått en nivå som väl svarar mot Försvarsmaktens långsiktigt reducerade beställningsnivå. I huvudsak har genomförda neddragningar kunnat ske via naturlig eller frivillig avgång och har, bl.a. på grund av ökade intäkter från nya FoU-kunder, i första hand rört

administrativ personal. Myndighetens centrala overheadkostnader har reducerats markant, från drygt 150 miljoner kronor år 2004 till 95 miljoner kronor år 2007, vilket innebär en reduktion med över en tredjedel.

Reduktionen av personalstyrkan har fått fullt genomslag i form av minskade personalkostnader. År 2004 uppgick FOI:s totala personalkostnader till knappt 792 miljoner kronor för att år 2007 ha minskat till 657 miljoner kronor, en minskning med 135 miljoner kronor.

Genomförda åtgärder för att minska lokalkostnaderna har gett resultat. Jämfört med år 2004 har kostnaderna t.o.m. 2007 minskat med upp emot 50 miljoner kronor. Kostnaderna har kunnat minskas dels genom förtätning av verksamheter, dels genom att lokalytor på knappt 5000 kvm har friställts för andrahandsuthyrning. FOI arbetar aktivt på att finna fler andrahandshyresgäster.

FOI har vidare fattat beslut om att lämna den flygtekniska anläggningen vid Bromma. I första hand söker FOI överlåta anläggningen till ny huvudman. Går inte detta så ska den avvecklas under 2008.

Totalt sett har FOI:s myndighetskostnader minskat med drygt 221 miljoner, eller 18 %, sedan år 2004.

Tabell: FOI myndighetskostnader (mnkr, fasta priser) 2004-2007.

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004-2007
Personal	791 973	799 224	727 865	657 311	- 134 662
Lokaler	186 469	128 283	121 807	137 441	- 49 028
Övrig drift	247 730	245 693	210 158	209 748	- 37 982
TOTAL	1 226 172	1 173 200	1 059 830	1 004 500	- 221 672

FOI bedömer att man trots genomförda neddragningar och andra åtgärder kommer att kunna upprätthålla en god verksamhet och vara internationellt konkurrenskraftig inom ett antal prioriterade områden.

Ekonomisk uppföljning

För att säkerställa att anpassningen till minskade beställningsvolymer från Försvarsmakten sker under ordnade former har FOI förstärkt den löpande ekonomiska uppföljningen. Varje månad görs ekonomisk uppföljning som också omfattar personalläget. Den månadsvisa uppföljningen fördjupas var tredje månad genom att bl.a. intäktsprognoser, offertläge och beställningsvolymer analyseras. Den ekonomiska styrningen har vidare ökat genom att alla FOI:s anläggningar nu hanteras som särskilda ekonomiska enheter som drivs utifrån krav på full kostnadstäckning.

Ökade intäkter via vidgad kundbas
Som ett led i anpassningen till minskade beställningsvolymer från Försvarsmakten har FOI ökat ansträngningarna att finna nya kunder utanför försvaret. Avsikten är bl.a. att på viktiga områden kunna upprätthålla kompetens som indirekt kan komma Försvarsmakten till del. Ansträngningarna har medfört att intäkterna från uppdrag utanför försvaret har ökat kraftigt. FOI bedömer att intäkterna från civila kunder under 2008 kommer att utgöra 27 procent av myndighetens totala omsättning.

8.3.3 Anslagsförändringar

FOI:s anslag har reducerats med drygt 130 miljoner kronor sedan 2004. År 2004 uppgick FOI:s anslag från regeringen till 192,1 miljoner kronor. Anslaget var fördelat på posterna (i) Forskning för regeringens behov (40,5 mnkr), inklusive säkerhetspolitiska studier (4,5 mnkr), (ii) NBC-skyddsforskning (107,9 mnkr), (iii) Flygteknisk kompetens och resursutveckling (43,9 mnkr). Regeringen förde år 2007 över 152 miljoner kronor av anslagsposterna NBC-skyddsforskning och Flygteknik till Försvarsmakten.

Tabell: Tilldelade anslag 2004-2008 (tkr, löpande priser).

	2004	2005	2006	2007	2008	Diff. 2004–2008
Anslag i BP Uo6	192 100	188 600	192 900	57 000	62 000	- 130 100

För 2008 uppgår anslaget från regeringen till 62 miljoner kronor fördelat på anslagsposterna (i) forskning för regeringens behov/analysstöd (41 mnkr) och (ii) Internationell verksamhet och expertis (16 mnkr).

8.3.4 Avvecklingskostnader

FOI:s budgeterade avvecklingskostnader för 2007 uppgick till 300 miljoner kronor. Utfallet för samma år stannade på drygt 100 miljoner kronor. Merparten av dessa kostnader avser nedskrivningar av restvärden för anläggningstillgångar i Brommaverksamheten. FOI svarade själv för drygt 45 miljoner kronor av avvecklingskostnaderna medan resterande del, 56 miljoner kronor, fakturerades Försvarsmakten. För 2008 får avvecklingskostnaderna uppgå till högst 300 miljoner kronor. FOI bedömer dock att avvecklingskostnaderna för 2008 kommer att stanna på cirka 150 miljoner kronor.

8.3.5 Statskontorets bedömningar

Allmänt
Statskontorets bedömning är att FOI i betydande utsträckning har anpassat verksamheten till minskade beställningsvolymer från försvaret. Att genomförda åtgärder ännu inte fått fullt genomslag i redovisningen förklaras främst av att omfattande beställningsreduktioner även sker under återstoden av 2008.

Resursmålet
Under år 2004 uppgick FM:s forsknings- och utvecklingsbeställningar till FOI till 925 miljoner kronor. I detta belopp ingick de beställningar som FM gjorde via FMV. I det förslag till beställningsreduktioner som FM under våren 2006 tog fram tillsammans med FOI, FHS och FMV användes denna volym som referensnivå. Till de 925 miljoner kronorna lades sedan till den anslagsöverföringen på 152 miljoner kronor från FOI till FM man visste skulle ske under 2007. Den relevanta referenspunkten från vilka beställningsreduktionerna ska mätas är således 1077 miljoner kronor, uttryckt i 2004 års prisnivå. En planerad reduktion av beställningarna med 480 miljoner kronor till 2008 innebär att beställningsvolymen ska uppgå till 596, också det uttryckt i 2004 års prisnivå.

Under 2007 uppgick Försvarsmaktens/FMV:s totala beställningar av FoU till FOI till 826 miljoner kronor. I beloppet exkluderas intäkter för FOI:s avvecklingskostnader på 56 miljoner kronor.

Prognosen för 2008 är att den totala beställningsvolymen från FM till FOI kommer att uppgå till cirka 630 miljoner kronor.[20] Det indikerar en beställningsreduktion på 447 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 93 procent av betinget på 480 miljoner kronor. Statskontorets bedömning utifrån tillgängligt underlag är därför att FM/FOI inte fullt ut kommer att nå resursmålet innan utgången av 2008. Denna bedömning delas inte av Försvarsmakten som anser att regeringens ändrade direktiv i juni 2007 innebar en beställningsreduktion om 450 miljoner kronor, dvs. 30 miljoner kronor lägre. Med denna tolkning av regeringsbeslutet blir prognosen att resursmålet fullt ut kommer att nås innan utgången av år 2008.

Omfördelningsmålet
Statskontoret bedömer att de åtgärder som vidtagits inom FOI med utgångspunkt i Försvarsmaktens minskade beställningar av FoT har frigjort resurser som kommer Försvarsmakten till del. Bedömningen baseras på följande faktorer:

[20] Den planerade beställningsvolymen från FM och FMV till FOI uppgår till 670 miljoner kronor för 2007. Med en antagen inflationstakt om 2 procent innebär det en planerad beställningsvolym för 2008 på drygt 630 miljoner kronor utryckt i 2004-års prisnivå.

- Vid utgången av 2007 hade Försvarsmaktens FoT-beställningar minskat med 251 miljoner kronor jämfört med utfallet 2004. Detta har frigjort resurser som kommit FM till godo.
- De timpriser som FOI debiterar Försvarsmakten har minskat något sedan 2004, vilket medför att resurser har kunnat frigöras för att komma Försvarsmakten till del.
- Överföringen av anslagspost för NBC skyddsforskning och flygteknik med 152 miljoner kronor från FOI till FM har frigjort resurser som kommit FM till godo.

8.4 Försvarshögskolan

8.4.1 Uppdraget

Försvarshögskolan ska enligt regeringens uppdrag minska kostnaderna för den högre officersutbildningen med 70 miljoner kronor i förhållande till 2004 års utfall. Försvarshögskolan ska också anpassa sin verksamhet och reducera kostnaderna utifrån den minskade ekonomiska omfattningen av den forskning och teknikutveckling som beställs av Försvarsmakten.

Kostnadsreduktionerna ska vara fullt uppnådda senast vid utgången av 2008 för att därefter bestå. Kostnadsreduktionerna ska till del falla ut under 2007.

8.4.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

Försvarshögskolan har med anledning av regeringens uppdrag vidtagit åtgärder för att minska antalet anställda. Under 2006 och 2007 har Försvarshögskolan träffat överenskommelser med 15 personer om förtida avgång. Antalet officerare som varit tjänstlediga från Försvarsmakten för att arbeta på Försvarshögskolan har minskat med 31 sedan 2004. Personalkostnaderna har under perioden 2004–2007 minskat med upp emot 29 miljoner kronor.

Vidare har verksamheten i Östersund avvecklats och den studieadministrativa avdelningen omlokaliserats till Stockholm. Lokalutnyttjandet har effektiviserats.

Sammantaget har Försvarshögskolans myndighetskostnader minskat med närmare 63 miljoner kronor under perioden 2004–2007. Kostnaderna för övrig drift och personal har minskat medan övriga kostnader har ökat, om än i mindre omfattning.

Tabell: Försvarshögskolans myndighetskostnader 2004–2007 (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 04-07
Personalkostnader	205 621	201 146	205 756	177 039	– 28 582
Lokaler	37 238	43 714	46 164	45 323	8 085
Övrig drift	133 351	121 323	96 107	88 258	– 45 093
Fin. kostnader	612	635	733	1 083	471
Avskr. och nedskrivn.	4 042	4 888	6 529	6 291	2 249
TOTAL	380 864	371 706	355 290	317 993	– 62 871

Som en följd av Försvarshögskolans nya uppdrag, dvs. att producera delar av och ansvara för hela den grundläggande officersutbildningen, har i första hand tillgängliga personalresurser omfördelats till den nya verksamheten. I kombination med genomförd överföring av personal från Försvarsmakten, har antalet årsarbetskrafter minskat med 25 från år 2004 till 2007.

Tabell: Antal årsarbetskrafter 2004–007.

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004-2007
Antal årsarbetskrafter	292	292	265	267	– 25

Kvarvarande lärarvakanser innebär att det föreligger ett fortsatt rekryteringsbehov, varför antalet årsarbetskrafter bedöms öka under 2008.

Officersutbildningen

Försvarsmaktens beställningar av och kostnader för den högre officersutbildningen har minskat i enlighet med regeringens målsättningar. Antalet examinerade elever i den högre officersutbildningen (stabs- och chefsprogrammet) sjönk med 171 mellan 2004 och 2007. Kostnadsminskningen uppgår till drygt 86 miljoner kronor, vilket överträffar målsättningen på 70 miljoner kronor. Försvarshögskolan bedömer att genomförda neddragningar inte har påverkat fullgörandet av Försvarsmaktens uppdrag negativt.

Tabell: Kostnader, antal elever och helårsprestationer i den högre officersutbildningen 2004 – 2007 (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Kostnader för den högre officersutbildningen	172 000	155 763	123 859	83 631	– 86 682
Kostnad/helårsprestation i högre utbildning.	503	650	1 603	543	41
Antal elever	266	252	70	95	– 171
Antal helårsprestationer	342	241	77	157	– 185

Överförandet av den grundläggande officersutbildningen till Försvarshögskolan har medfört att myndighetens totala utbildningsvolym kommer att öka fr.o.m. 2008. Samtidigt har resursutnyttjande i utbildningen effektiviserats.

När det gäller den högre officersutbildningen har de minskade volymerna medfört att kostnaden per helårsprestation har ökat från närmare 533 000 kronor 2004 till 543 000 kronor år 2007, vilket motsvarar närmare nio procent. Ökningen förklaras av den lägre utbildningsvolymen och att det därmed finns en mindre volym att fördela de fasta kostnaderna på. Försvarshögskolan bedömning är dock att kostnaden per helårsprestation under 2008 ska minska och åter nå 2004 års nivå.

Timkostnaden för lärare/forskare/experter har ökat med i genomsnitt 20 kronor sedan 2004, vilket motsvarar en ökning med två procent.

Forskning

Till följd av Försvarsmaktens minskade beställningar har Försvarshögskolan anpassat sin forskningsverksamhet. Som framgår av nedanstående tabell minskade beställningarna med drygt 35 miljoner kronor mellan 2004 och 2007. Samtidigt har forskningen anpassats till Försvarsmaktens behov med ökat fokus på områden av betydelse för främst internationella insatser, ledarskap, underrättelseverksamhet och krigsvetenskap. Försvarshögskolan bedömer att efterfrågan på forskning kan komma att öka med anledning av framtida internationella insatser.

Tabell: Utveckling forskningsbeställningar från Försvarsmakten 2004–2007 (mnkr, fasta priser).

2004	2005	2006	2007	Diff. 2004-2007
113,6	106,8	115,7	78,1	35,5

Kommentar: Skillnaden mellan 2006 och 2007 förklaras dels av vissa omdefinitioner i FHS redovisningsstruktur, dels på att flera projekt avslutade under 2006.

Avvecklingskostnader

Försvarshögskolans neddragningar har genererat personalrelaterade avvecklingskostnader i form av uppsägningslöner och avtalspension. Totalt uppgick dessa kostnader till 15,4 miljoner kronor respektive 4,4 miljoner för åren 2006 och 2007. Dessa avvecklingskostnader har täckts med egna medel och därmed inte belastat Försvarsmakten. För 2008 förutses avvecklingskostnader motsvarande 3,6 miljoner kronor.

Tabell: Avvecklingskostnader 2004–2007 (tkr, löpande priser.)

	2004	2005	2006	2007
Avvecklingskostnader	0	0	15 400	4 400

Anslagsförändringar

Försvarshögskolans anslag har sammantaget ökat med närmare 120 miljoner kronor sedan 2004, främst som en följd av att myndigheten fr.o.m. 2008 har övertagit ansvaret för och produktionen av den grundläggande officersutbildningen.

Tabell: Tilldelade anslag 2004-2008 (tkr, löpande priser).

	2004	2005	2006	2007	2008	Diff. 2004–2008
Anslag i BP Uo6	30 399	30 596	32 856	32 533	139 176	108 777
Anslag i BP Uo16	-	-	-	-	11 800	11 800

Försvarshögskolans verksamhets- och anslagsstruktur har förändrats till följd av att huvudmannaskapet för myndigheten det gångna årsskiftet fördes från Försvarsdepartementet till Utbildningsdepartementet. Dessutom har överflyttningen av den grundläggande officersutbildningen medfört att verksamheten till viss del bytt finansieringsform. Den grundläggande officersutbildningen var tidigare finansierad via Försvarsmaktens anslag. Dessa medel har nu förts från Försvarsmakten till Försvarshögskolans anslag samtidigt som Försvarsmakten fortfarande tillhandahåller stödresurser för utbildningen. Detta innebär att Försvarshögskolan från och med 2008 betalar Försvarsmakten för en del av resurserna, uppskattningsvis 22 miljoner kronor. Andra verksamheter eller uppgifter, exempelvis vetenskaplig grund och det övergripande ämnesansvaret, som tidigare finansierades via avgifter från Försvarsmakten, har nu förts över som anslag till Försvarshögskolan. Enligt Försvarshögskolans uppskattningar medför förändrade ansvarsförhållanden och finansieringsformer mellan myndigheterna att Försvarsmaktens beställningar kan minska med 46 miljoner kronor under 2008 i förhållande till 2007.

8.4.3 Statskontorets bedömningar

Försvarshögskolan har genomfört omfattande förändringar inom ramen för omställningsarbetet samtidigt som ytterligare uppgifter har tillförts verksamheten. Sammantaget har Försvarshögskolan genomfört den anpassning av verksamheten och de kostnadsreduceringar som krävts för att nå uppställda mål för omställningsarbetet.

Resursmålet
Statskontoret bedömer att kostnaderna för den högre officersutbildningen har minskat i en omfattning som överstiger målsättningarna för omställningsarbetet. Neddragningarna grundas i huvudsak på Försvarsmaktens minskade beställningsvolymer, men även på att Försvarshögskolan har effektiviserat utbildningsverksamheten och reducerat sin personalstyrka. När det gäller målet om neddragningar inom den högre officersutbildningen (70 miljoner kronor) visar utfallet för 2007 på en kostnadsminskning motsvarande 86 miljoner kronor. På motsvarande sätt kan resursmålet vad gäller forsknings- och utvecklingsverksamheten (20 miljoner kronor) ställas mot utfallet för 2007 motsvarande en besparing på drygt 35 miljoner kronor.

Även i fråga om forsknings- och teknikutvecklingsverksamhetens inriktning har anpassningar gjorts i en utsträckning som ligger i linje med regeringens anvisningar.

Omfördelningsmålet
Minskade beställningsvolymer från Försvarsmakten indikerar att resurser har frigjorts för alternativ användning. Försvarshögskolans ökade timpriser och kostnader per helårsprestation bedöms inte förta de kostnadsreduktioner som uppnåtts genom minskade beställningsvolymer och vidtagna effektiviseringsåtgärder.

8.5 Totalförsvarets pliktverk

8.5.1 Uppdraget

Pliktverket har regeringens uppdrag att reducera kostnaderna för den anslagsfinansierade verksamheten med 95 miljoner kronor från och med 2008. Reduceringen ska ske etappvis. Halva besparingen ska genomföras under 2007 och den resterande hälften under 2008. I linje med detta har anslagsminskningar på motsvarande belopp genomförts i budgetpropositionerna för 2007 och 2008.

8.5.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

Organisationsförändringar
Uppdraget till Pliktverket och minskade anslag har föranlett myndigheten att genomföra betydande neddragningar. Administrationen har halverats och två (Östersund och Karlstad) av fem regionkontor har avvecklats. I anslutning till detta sades 131 personer upp från Pliktverket. Mellan 2004 och 2007 har minskningarna i antalet årsarbetskrafter uppgått till 39. Ytterligare minskningar kommer att kunna redovisas under 2008 då uppsägningarna får genomslag i antalet årsarbetskrafter.

Tabell: Antalet årsarbetskrafter och konsultkostnader 2004–2007, (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004-2007
Antal årsarbetskrafter	358	355	344	319	– 39
Konsultkostnader	990,9	931,5	925,5	1 040,9	50

Totalt har myndighetskostnaden minskat med närmare 77 miljoner kronor, eller drygt en fjärdedel, under perioden 2004-2007. Myndigheten har dock under 2007 använt konsulter i mönstringsverksamheten i högre grad än tidigare. Den ökade konsultanvändningen motiveras av vakansläget på de tre kvarvarande regionkontoren våren 2007.

Tabell: Pliktverkets myndighetskostnader 2004–2007 (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Personalkostnader	178 967	178 825	266 082	125 065	– 53 902
Lokaler	25 253	24 619	36 442	23 552	– 1 701
Övrig drift	58 445	61 144	61 108	43 499	– 14 946
Fin. kostnader	1 607	859	1 507	2 029	422
Avskr. och nedskrivn.	25 172	20 021	34 811	20 492	– 4 680
TOTAL	291 448	287 473	401 956	214 637	– 76 811

Ändrat mönstringsförfarande

Genom avvecklingen av regionkontoren har arbetssättet förändrats, bl.a. genom att Pliktverket utnyttjar lokaler hos Försvarsmakten och Statens räddningsverk för sin mönstringsverksamhet (s.k. utflyttad mönstring). Verket avser att utvärdera förändringen, främst med avseende på de merkostnader som uppstår i form av transporter av utrustning m.m.

Nytt IT-stöd

Genom införandet av det nya tekniska systemstödet Capisco[21] förväntas antalet män som kallas till mönstring att minska. Avsikten är att genom ett webbaserat enkätförfarande kunna selektera de mönstringspliktiga som ska kallas till ordinarie mönstring. En utvärdering av systemet kommer att genomföras under 2008. Utvecklingskostnaderna för Capisco uppgår till mellan fem och tio miljoner kronor.

Minskade mönstringsvolymer

Antalet mönstrade har minskat från cirka 57 000 personer 2004 till cirka 17 700 under 2007, dvs. en minskning med närmare 70 procent. Med minskade volymer har kostnaderna per mönstrad totalförsvarspliktig ökat, från år 2004 med närmare 5 000 kronor eller drygt 35 procent. En av anledningarna är, enligt Pliktverket, att de omfattande fasta kostnaderna inte har minskat. En annan förklaring är att antalet mönstrade under 2007 blev lägre än planerat, vilket innebar att personalresurserna överdimensionerades, vilket i sin tur sänkte produktiviteten. Enligt nuvarande bedömningar kommer den framtida mönstringsvolymen ligga runt 30 000 personer, en nivå som också är dimensioneringsgrundade för kommande år.

Tabell: Antal mönstrade och kostnad per mönstrad för 2004–2007(kr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Kostnad per mönstrad/ antagningsprövad	3 661	4 233,8	4 584,6	8 312,1	4 651
Antal mönstrade	56 979	48 820	42 643	17 716	– 39 263

[21] Capisco är ett webbaserat system för årlig selektering av de 60 000 mönstringspliktiga. Därutöver vidareutvecklas TPV:s ordinarie verksamhetssystem PLIS på en ny teknisk plattform. Arbetet med att fastställa befattningsbeskrivningar för samtliga personalkategorier utgör en viktig del i utvecklingsarbetet rörande PRIO/HR (FM:s nya ekonomi- och resursledningssystem i de delar som rör Human Resources).

Konsekvenser
Enligt Pliktverkets bedömningar har genomförda neddragningar och andra förändringar inte haft någon negativ inverkan på myndighetens förmåga att svara upp mot Försvarsmaktens beställningar eller regeringens mål för verksamheten.

Avvecklingskostnader
Avvecklingskostnaderna för genomförda personalminskningar uppgick under 2007 till 63,8 miljoner kronor. Kostnaderna har till stor del täckts med egna medel samt genom bidrag från Försvarsmakten (anslaget 6:1) med ett belopp motsvarande 17,4 miljoner kronor. Ytterligare cirka 16 miljoner kronor i avvecklingskostnader kommer, enligt Pliktverkets bedömningar, att behöva belasta Försvarsmakten åren 2009–2012 på grund av att pensionskostnaderna för viss personal löper mellan 1–5 år.

Tabell: Avvecklingskostnader 2006 och 2007 (tkr, löpande priser).

	2004	2005	2006	2007	Summa
Avvecklingskostnader	0	0	16 743	63 754	80 497

Anslagsförändringar
Från och med 2008 har Pliktverkets anslag minskat med motsvarande 77 miljoner kronor i löpande priser jämfört med 2004. I fasta priser innebär det att regeringen fullt ut har minskat anslaget med de 95 miljoner som beslutats då hänsyn tas till att Pliktverket även tillförts 12 miljoner kronor under 2008 (från Försvarsmaktens anslag 6:1) i syfte att öka antalet kvinnor som anlagsprövas.

Tabell: Anslagsjustering i nominella och reala priser (tkr).

	2004	2005	2006	2007	2008	Diff.2004-2007
Anslag	245 068	248 059	251 549	204 941	168 489	– 76 579
Avdrag av extra anslagstillföring	-	-	-	-	156 489	– 88 579
Reala anslag (efter PLO-justering) i 2004 års priser	245 068	245 078	243 596	195 394	150 297	– 94 771

Anm. Den slutliga anslagsförändringen beräknas genom att de ackumulerade pris- och löneomräkningarna under åren (PLO) dras av samt att de extra 12 miljoner kronorna (i 2004 års priser) som tillförts Pliktverket för 2008 frånräknas.

8.5.2 Statskontorets bedömningar

För Pliktverket gäller att verksamheten ska anpassas till de minskade mönstringsvolymer som regeringen har beslutat, snarare än till minskade beställningsvolymer från Försvarsmakten. Med oförändrad lagstiftning och med ett oförändrat antal totalförsvarspliktiga som ska lämplighetsbedömas har åtgärder vidtagits så att selekteringen och mönstringen kan ske mer kostnadseffektivt.

Resursmålet
Som en följd regeringens genomförda anslagsminskningar har Pliktverket under 2007 minskat sina myndighetskostnader med 77 miljoner kronor, dvs. drygt 80 procent av myndighetens totala besparingsbeting. Statskontorets bedömning är att Pliktverket har goda förutsättningar att uppfylla resterande delar av sitt sparbeting innan utgången av 2008.

Omfördelningsmålet
De minskade resurserna hos Pliktverket har överförts till Försvarsmakten enligt målen för omställningsarbetet genom de direkta anslagsminskningar som genomförts enligt budgetpropositionerna för 2007 och 2008. Anslaget har sammantaget minskat med 95 miljoner kronor i 2004 års prisläge (med avräkning för de 12 miljoner kronor som tillförts Pliktverket i syfte att öka antalet kvinnor för anlagsprövning).

8.6 Fortifikationsverket

8.6.1 Uppdraget

Fortifikationsverket har av regeringen fått i uppdrag att minska sina kostnader för förvaltningen av Försvarsmaktens fastigheter med 30 miljoner kronor i förhållande till 2004 års utfall.

Kostnadsreduktionen ska vara fullt uppnådd senast vid utgången av 2008 och ska till del falla ut under 2007. Beloppet är angivet i 2004 års pris. Kostnadsreduktionen ska leda till att Försvarsmaktens utgifter minskar i motsvarande grad.

8.6.2 Genomförda åtgärder och uppnådda resultat

Övertagande av verksamhet från Försvarsmakten
Fortifikationsverket har som en följd av Försvarsmaktens avveckling av fastighetskontoren övertagit personal (drygt 30 personer) för fortifikatoriska uppgifter, förvaltning av Försvarsmaktens mark-, och nyttjanderättsavtal, lokal- och fastighetsrelaterad IT-verksamhet samt utveckling, produktion samt förvaltning och avveckling av camper vid internationella insatser m.m. Trots tillkommande uppgifter har antalet årsarbetskrafter inom Fortifikationsverket minskat med drygt 100 sedan 2004.

Tabell: Antal årsarbetskrafter 2004–2007.

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Antal årsarbetskrafter	798	757	722	693	– 105

Besparingskrav och tillkommande uppgifter har medfört ytterligare behov av rationaliseringar och kostnadsreduktioner jämfört med regeringens an-

visningar om besparingar motsvarande 30 miljoner kronor i jämförelse med 2004 års nivå. I linje med detta bedriver Fortifikationsverket sedan 2004 ett eget rationaliseringsprogram som syftar till att minska kostnaderna med 100 miljoner kronor. Detta arbete har myndigheten kunnat tillgodoräkna sig i det FFU-relaterade omställningsarbetet.

Fortifikationsverket har i enlighet med sin målsättning sänkt sin myndighetskostnad med drygt 131 miljoner kronor, eller drygt 13 procent, sedan 2004. Det är framför allt de köpta tjänsterna som minskat i omfattning.

Tabell: Fortifikationsverkets kostnader 2004–2007 (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Personalkostnader	371 200	397 253	327 933	332 557	– 38 643
Lokaler	20 688	18 187	15 603	16 539	– 4 149
Övrig drift	1 425 307	1 239 465	1 269 695	1 462 458	37 151
Finansiella kostnader	160 779	152 717	148 969	208 918	48 139
Avskrivningar och nedskrivningar	747 725	642 357	581 253	635 179	– 112 546
Totalt	2 725 699	2 449 979	2 343 453	2 655 651	– 70 048
Myndighetskostnad	969 481	930 559	851 037	837 542	– 131 939

Anm. Med myndighetskostnad avses i detta fall kostnader för personal, lokaler och vissa köpta tjänster (ingår i övrig drift). Kostnaderna för IT m.m. uppgick för 2007 till 35 869 tkr (2007 års prisnivå).

Kostnaderna för fastighetsdrift har minskat med 10 kronor per kvadratmeter (cirka 20 procent), vilket visar att kostnadsminskningarna inte enbart är en effekt av att fastighetsbeståndet minskat, utan också att Fortifikationsverkets drift har blivit effektivare.

Tabell: Driftskostnaden per kvadratmeter 2004–2007 (kr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Driftskostnad kr/kvm	50	46	37	40	– 10

Ny hyresmodell

Sedan 2006 används en ny hyresmodell mellan Försvarsmakten och Fortifikationsverket, vilket innebär en kostnadsbaserad hyressättning med företrädesvis långa avtal. Modellen tillämpades för första gången inför tecknande av 2007 års upplåtelseavtal och används därefter löpande. Modellen förväntas underlätta för Försvarsmakten att lämna de fastigheter de inte längre har behov av och i övrigt medföra en effektivisering av myndigheternas avtalsförvaltning.

Arbets- och samarbetsformerna mellan Försvarsmakten och Fortifikationsverket har utvecklats vidare för att på ett bättre sätt spegla de faktiska ansvars- och uppgiftsförhållandena myndigheterna emellan.

Avvecklingskostnader
Intäkter från avyttring av försvarsfastigheter får disponeras av FORTV för att täcka de avvecklingskostnader som uppstår i samband med avveckling av lokaler, mark och anläggningar. Dessa avvecklingskostnader har dock, enligt verket, inga kopplingar till det FFU-relaterade omställningsarbetet.

Hyresintäkter från Försvarsmakten
Sedan 2004 har hyresintäkterna från Försvarsmakten minskat med drygt 630 miljoner kronor, främst som en följd av genomförda avvecklingar av fastighetsbeståndet med utgångspunkt i försvarsbesluten 2001 och 2004.

Tabell: Hyresintäkter från Försvarsmakten 2004–2007 (tkr, fasta priser).

	2004	2005	2006	2007	Diff. 2004–2007
Hyresintäkter	2 476 000	2 078 607	1 868 370	1 844 473	– 631 527

Under 2006 fick Fortifikationsverket efter genomförda effektiviseringar ett betydande överskott i sin verksamhet, vilket ledde till att myndigheten återbetalade erhållna hyresintäkter motsvarande 100 miljoner kronor till Försvarsmakten. Även under 2007 har Fortifikationsverket genererat ett överskott vilket medför att 150 miljoner kronor kommer att återbetalas.

8.6.3 Statskontorets bedömningar

Fortifikationsverket har vidtagit en rad åtgärder i syfte att minska sina myndighetskostnader, främst genom att minska antalet årsarbetskrafter och öka effektiviteten i verksamheten.

Resursmålet
Det är inte möjligt att närmare bedöma i vilken utsträckning genomförda besparingar kan relateras till det FFU-relaterade omställningsarbetet och vilka besparingar som härrör från verkets egeninitierade rationaliseringsarbete. Denna fråga bör dock, enligt Statskontoret, vara av mindre betydelse. Den samlade bedömningen måste bli att Fortifikationsverket har uppnått regeringens mål avseende kostnadsminskningar.

Omfördelningsmålet
De minskade kostnaderna hos FORTV i form av sänkta hyror respektive genomförda hyresåterbetalningar har kommit Försvarsmakten till del.

Bilaga 1

Myndigheternas mål och förutsättningar för omställningsarbetet

I det följande redovisas regeringens mål och riktlinjer för myndigheternas omställningsarbete.

1 Budgetpropositionen för 2007

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/2007:1) för understryker regeringen vikten av att uppnå de kostnadsminskningar som krävs för att fullfölja omstruktureringen enligt fastställda mål.

Omställningsarbetets inriktning uttrycks dels med avseende på varje enskild organisation/myndighet, dels med avseende på berörd funktion/verksamhet.

De funktioner som berörs av omställningsarbetet är

- Central ledning och stödverksamhet
- Materielförsörjning
- Forskning och teknikutveckling
- Högre officersutbildning
- Mönstring och inskrivning
- Fastighetsförvaltning
- Försvarsunderrättelseverksamhet[22]

2 Planeringsanvisningar inför budgetunderlaget för 2007

I särskilda planeringsanvisningar inför myndigheternas budgetunderlag för år 2007 anger regeringen vilka verksamheter som i första hand ska bli föremål för kostnadsreduktioner inom de ekonomiska planeringsramarna för åren 2007–2008 (där 2008 års nivå även ska gälla för 2009). Regeringens krav och önskemål kan sammanfattas enligt följande.

[22] Försvarsunderrättelseverksamheten omfattas inte av regeringens uppdrag till Statskontoret och behandlas därför inte vidare i denna promemoria.

Resursmål: Kostnadsreduktioner för omfördelning

Funktion/verksamhet	Resursmål reduktion (mnkr)	Berörd myndighet
Central ledning och stödverksamhet	– 250	FM
Materielprocessen	– 900	FMV (- 200 mnkr 2007 och - 900 mnkr fr.o.m. 2009)
Forskning, teknikutveckling	– 500	FOI (- 480 mnkr), FHS (- 20 mnkr)
Högre officersutbildning	– 70	FHS
Mönstringsförfarandet	– 95	TPV (- 47,5 mnkr 2007 och - 95 mnkr fr.o.m. 2008)
Fastighetsförvaltning	– 100	FM (- 70), FORTV (- 30)

Samtliga belopp är angivna i 2004 års priser. Kostnadsreduktionerna ska ske i förhållande till 2004 års utfall och ska, efter genomförda omfördelningar, komma Försvarsmakten till godo.

Inriktning per funktion/verksamhet

Funktion/verksamhet	Inriktning
Central ledning och stödverksamhet	Neddragning av FM:s kostnader för bl.a. personal, drift och lokaler. Samlokalisering med FMV (Tre Vapen). Ökad samverkan mellan Försvarsdepartementet och FM. Gemensamma stödsystem i ökad utsträckning.
Materielprocessen	Integrerad ledning av materielprocessen mellan FM och FMV, renodling av roller. Ökat industrisamarbete, nischning och internationell samverkan.
Forskning, teknikutveckling	Minskad FoT-verksamhet vid FOI och FHS. Införande av ett ”FoT-råd” vid FM. Tydliga prioriteringar och kategorisering inom forskningsverksamheten. Betoning av tillämpbarhet.
Högre officersutbildning	Minskade utbildningsvolymer vid FHS.
Mönstringsförfarandet	Rationellare mönstringsprocess inom TPV. Differentierad mönstring.
Fastighetsförvaltning	Tydligare rollfördelning i rollerna som hyresvärd (FORTV) och hyresgäst (FM och övriga försvarsmyndigheter). Avveckling av FM:s fastighetsorganisation och införande av lokalsamordnare. Försäljning och optimerad lokalanvändning. Nytt hyressättningssystem (kostnadsbaserad hyra).

3 Särskilda regeringsbeslut rörande myndigheternas kostnadsreduktioner

Med utgångspunkt i regeringens planeringsanvisningar och myndigheternas redovisade budgetunderlag för 2007 preciserar regeringen i särskilda regeringsbeslut (nr 7–12)[23] till myndigheterna den 21 december 2006 vilka kostnadsreduktioner som ska vara genomförda fram till utgången av år 2008 i förhållande till 2004 års utfall.

Det kan i sammanhanget noteras att av regeringsbesluten (nr 7–12) rörande myndigheternas kostnadsreduktioner är det endast ett (regeringsbeslut nr 8) som tar fasta på funktioner/verksamheter, nämligen materielförsörjningen.

[23] Fö2006/1331/MIL (delvis), Fö23006/457/EPS (delvis)

Övriga beslut tar istället fasta på de enskilda myndigheternas interna organisation, verksamheter och förhållanden i övrigt.

4 Regleringsbreven för 2007

Återrapporteringskrav
I regleringsbreven till myndigheterna ges inga ytterligare innehållsmässiga preciseringar för omställningsarbetet än vad som framgår av ovan nämnda regeringsbeslut (Nr 7–12).

I regleringsbreven, även de daterade den 21 december 2006, preciseras dock återrapporteringskraven med hänvisning till regeringsbeslut den 29 juni 2006 (Fö2006/1632/MIL) på så sätt att myndigheterna för varje kvartal under omställningsarbetet ska redogöra för hur arbetet fortskrider, det ekonomiska läget, personalsituationen m.m. Den kvartalsredovisning som myndigheterna ska lämna i juli 2007 ska göras i respektive myndighets delårsrapport. Dock anmodas myndigheterna att i den mån de i budgetunderlagen för 2008 föreslår en annan fördelning av kostnadsreduktionerna än vad som tidigare angivits även lämna förslag på hur dessa ska tas ut så att reduktionernas omfattning och takten i genomförandet kvarstår.

Budgeterade avvecklingskostnader
I regleringsbreven för år 2007 anges de budgeterade avvecklingskostnaderna per myndighet för perioden 2007–2008. Avvecklingskostnaderna avser i samtliga fall kostnader för avveckling av personal, anläggningskostnader samt övriga kostnader. För FMV anges därutöver även budgeterade avvecklingskostnader för kompetensutveckling/-avveckling.

5 Vårpropositionen 2007

I vårpropositionen (prop. 2006/07:100) föreslås att anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsbefrämjande insatser m.m.* ska användas för finansiering av vissa avvecklingskostnader. Enligt regeringens bedömning ryms inte de avvecklingskostnader som blir aktuella inom FOI:s och TPV:s ekonomiska ramar. Försvarsmakten ska därför bidra till finansieringen, vilket innebär att anslaget 6:1 får användas för att finansiera vissa avvecklingskostnader hos nämnda myndigheter.

6 Budgetpropositionen för 2008

I årets budgetproposition (prop. 2007/08:01, finansplanen) redovisar regeringen bedömningen att det på sikt finns utrymme för ytterligare neddragningar av försvarsramen. En genomförandegrupp tillsätts under ledning av Försvarsdepartementet med uppgiften att ta tillvara effektiviseringspotentialen inom försvaret och redovisa hur ytterligare utgiftsminskningar kan

uppnås, vid sidan av redan aviserade besparingar. En viss del av frigjorda medel ska kunna användas för internationella insatser.

Såvitt Statskontoret kan förstå är avsikten att det FFU-relaterade omställningsarbete som nu pågår ska fortgå parallellt med och vid sidan av aviserade neddragningar, dvs. att omfördelningen av 2 miljarder kronor ska fullföljas inom ramen för totalt minskade resurser. En annan slutsats som kan dras är att kravet på ökad operativ förmåga i än högre grad avser fortsatt uppvecklingen av förmågan till deltagande i internationella fredsbevarande insatser.

I budgetpropositionen framgår vidare att FM och FMV bör utveckla samarbetet med inriktningen att – vid sidan av redan tagna initiativ rörande bl.a. den integrerade materielledningen och en gemensam materielförsörjningsstrategi – ytterligare effektivisera materielprocessen. Avseende materielprocessen framhålls i propositionen att det är ”*viktigt att poängtera att de beslutade kostnadsreduktionerna avser hela kedjan i processen och att det därmed är ett delat ansvar för Försvarsmakten och Försvarets materielverk att uppnå dessa*.”. Efter avstämning med Försvarsdepartementet kan de åtgärder och de eventuella kostnadsminskningar det kan bli fråga om i vart fall delvis kunna hänföras till den pågående FFU-omställningen.

I Försvarsutskottet budgetbetänkande[24] med anledning av regerings budgetproposition för 2008 behandlas vissa frågor rörande det pågående omställningsarbetet. Bl.a. framgår att utskottet har för avsikt att fortsatt följa hur det tidigare beslutade sparmålet på 2 miljarder kronor inom staber och förvaltningar uppnås. Som ett led i detta bör, enligt utskottet, regeringen i budgetpropositionen för 2009 redovisa hur besparingarna skett hos de berörda myndigheterna.

Vidare bör regeringen i den kommande budgetpropositionen redovisa förslag till en tydligare anslagsstruktur, bl.a. genom en bättre anpassning till den befintliga verksamhetsstrukturen, där Försvarsmaktens anslag delas upp på fler anslag jämfört med dagsläget. Bl.a. bör ett särskilt anslag finnas för Försvarsmaktens internationella insatser. Under anslagen bör tydligare framgå för vilka ändamål utgifterna avses, t.ex. förbandsverksamhet, materielunderhåll, materielanskaffning och forskning. Riksdagens inflytande över materielanskaffningen bör öka och utskottet förutsätter att regeringen återkommer i 2009 års budgetproposition med en ytterligare utvecklad materielredovisning.

I budgetpropositionen anmodas samtliga myndigheter att i sin verksamhetsplanering visa återhållsamhet (finansplanen 1.12).

[24] Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU1 Försvars samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2008.

7 Regleringsbreven för 2008

FM

Avsikten med omställningsarbetet är ytterst att de resurser som genom omfördelningar ställs till Försvarsmaktens förfogande skall användas för insatsförsvarets utveckling och ökad operativa förmåga. Det ställer krav på att 1) Försvarsmakten kan redovisa hur frigjorda resurser har kommit till användning och 2) Försvarsmakten kan redovisa effekterna i termer av ökad operativ förmåga.

Enligt regleringsbrevet ska Försvarsmakten återrapportera i vilken grad myndigheten uppfyller kraven på operativ förmåga och hur denna har förändrats. Därtill ska myndigheten i sitt budgetunderlag för 2009 redovisa hur eventuella brister i operativ förmåga ska åtgärdas.

Försvarsmakten ska vidare redovisa hur materielförsörjningen har förändrats och utvecklats för att tillgodose utvecklingen av insatsförsvaret, inkl. de ökade ambitionerna m.a.p. internationella insatser. Minskade materielkostnader rör hela materielprocessen och det är därmed ett delat ansvar för FM och FMV att uppnå dem.

Försvarsmakten ska genomföra de strukturförändringar och avvecklingar som krävs för att uppnå de reduktioner av försvarets lednings- och myndighetskostnader som regeringens beslutat i juni 2007 (Fö nr 26). Utfallet ska redovisas kvartalsvis.

Avvecklingskostnaderna för 2008 får uppgå till högst 10 miljoner kronor. För 2007 var motsvarande belopp 66 miljoner kronor.

Anslaget 6:1 får användas för TPV:s och FOI:s avvecklingskostnader med högst 15 miljoner kronor respektive 285 miljoner kronor.

FMV

FMV ska, enligt regleringsbrevet, redovisa andelen anskaffning av befintlig materiel samt andelen som genomförs i internationellt samarbete, samt andelen nyutveckling.

Milstolpseffektiviteten ska redovisas, dvs. genomförda leveranser enligt gällande avtal med FM.

För att uppnå de kostandsreduktioner som regeringen beslutat den 21 december 2006 (Fö nr 8) och regeringsbeslut i juni 2007 (Fö nr. 27) ska FMV redovisa de strukturförändringar och avvecklingar som krävs senast den 31 december 2009.

I årets budgetproposition betonas, som nämnts, att kostnadsreduktionerna rör hela materielprocessen och det är därmed ett delat ansvar för FM och FMV att uppnå dem.

Avvecklingskostnaderna för 2008 får högst uppgå till 59 760 tkr enligt följande

Avvecklingskostnader FMV	År 2008 (tkr)
Personal	20 500
Kompetensutveckling – avsättning	25 000
Mark anläggningar, lokaler	4 260
Övrigt	10 000
TOTAL	59 760

Kvartalsvis återrapportering.

FOI

För att uppnå de kostandsreduktioner som regeringen beslutat den 20 juni 2007 (Fö nr. 26 och nr. 29) ska FOI redovisa de strukturförändringar och avvecklingar som krävs senast den 31 december 2008.

Avvecklingskostnaderna för 2008 får högst uppgå till 300 miljoner kronor enligt följande.

Avvecklingskostnader FOI	År 2008 (tkr)
Personal	50 000
Mark anläggningar, lokaler	240 000
Övrigt	10 000
TOTAL	300 000

Som delfinansiering får FOI rekvirera medel från FM under 2008.

FOI ska kvartalsvis återrapportera de åtgärder som genomförs som en följd av den minskade ekonomiska omfattningen av FoT och den utveckling som beställs av FM eller av FM via FMV. Myndighetens interna kostnader ska redovisas samt utvecklingen av timpriset sedan 2004.

FHS

I regleringsbrevet för 2008 anges inga ytterligare riktlinjer eller återrapporteringskrav rörande FHS. Därmed kvarstår de anvisningar som regeringen tidigare ställt till FHS.

TPV

För att uppnå de kostandsreduktioner som regeringen beslutat den 21 december 2006 (Fö nr. 11) och den 20 juni 2007 (Fö nr. 30) ska TPV redovisa de strukturförändringar och avvecklingar som krävs senast den 31 december 2008.

Avvecklingskostnader får för 2008 högst uppgå till 15 miljoner kronor. Som delfinansiering får medel rekvireras från FM

Avvecklingskostnader TPV	År 2007–2008 (tkr)
Personal	78 000
Mark anläggningar, lokaler	9 000
TOTAL	87 000

Kvartalsvis redovisning avseende genomförda och planerade kostnads-reduktioner samt aktiviteter för att åstadkomma sådana.

FORTV

FORTV ska redovisas uppnådda besparingar enligt regeringsbeslut den 21 december 2001 (Fö nr. 12)

Bilaga 2
Samlad resultatredovisning 2004–2007

Utfall i löpande priser (tkr). Differens 2004-2007 även i fasta priser (2004 års nivå).

Försvarsmakten

FM	Tkr					
	2004	2005	2006	2007	Diff. 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personal-kostnader	11 729 141	12 526 886	11 583 123	11 400 000	- 329 141	- 786 542
Lokaler	2 397 474	2 439 970	2 092 979	2 050 100	– 347 374	– 429 630
Övrig drift	17 146 570	18 493 654	15 527 970	1 500 000	– 15 646 570	
Fin. kostnader	66 638	27 554	47 856	45 000	– 21 638	– 23 444
Avskrivningar/ nedskrivningar	8 476 440	12 383 746	8 872 692	9 000 000	523 560	162 454
Totalt	39 816 263	45 871 810	38 124 620	37 495 100	– 2 321 163	– 3 825 574
Antal årsarbetskrafter	19 457	18 575	17 013	15 682		
Anslag	40 191 996	39 521 174	3 879 4991	39 210 082	– 981 914	– 2 555 134 798

Försvarets materielverk

FMV	Tkr					
	2004	2005	2006	2007	Diff. 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personal-kostnader	1 291 694	1 167 777	1 255 211	1 095 831	– 195 863	– 239 831
Lokaler	178 213	173 872	167 259	185 122	6 909	– 519
Fin. kostnader	352 435	286 387	366 440	395 196	42 761	26 905
Avskrivningar/ nedskrivningar	65 499	69 358	95 099	50 714	– 14 785	– 16 820
Totalt	16 862 034	18 330 292	19 606 686	17 824 239	962 205	247 045
Antal årsarbetskrafter	1 982	1 841	1 749	1 595	– 387	– 451
Avgiftsintäkter	16 973 150	18 327 129	19 431 861	17 762 417	789 267	76 588
Anslag	-	-	81 113	98 451	98 451	94 501
Bidrag	13 101	10 920	13 610	1 490	– 11 611	– 11 671
Fin.intäkter	18 264	9 386	41 250	27 650	9 386	8 277
Totalt	17 004 175	18 347 435	19 567 834	17 890 008	885 833	168 035

Försvarets forskningsinstitut

FOI	Tkr					
	2004	2005	2006	2007	Diff 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personal-kostnader	791 973	803 220	741 745	684 787	– 107 186	– 135 292
Lokaler	186 469	128 924	124 130	143 186	– 43 283	– 49 160
Övrig drift	247 730	246 921	214 166	218 515	– 29 215	– 38 184
Fin. kostnader	9 613	4 108	5 520	7 856	– 1 757	– 2 079
Avskrivningar /nedskrivningar	62 409	61 038	68 602	117 477	55 068	50 246
Totalt	1 298 194	1 244 211	1 154 163	1 171 821	– 126 373	– 174 468
Antal årsarbetskrafter	1 227	1 183	1 087	967	– 260	– 300
Avgiftsintäkter	1 080 979	1 033 711	955 299	1 024 668	– 56 311	– 98 367
Anslag	199 465	202 123	210 353	72 581	– 126 884	– 129 863
Bidrag	19 309	20 584	21 855	92 617	73 308	69 507
Fin.intä	279	817	988	2 785	2 506	2 392
Totalt	1 300 032	1257235	1188495	1192651	– 107 381	– 156 331

Försvarshögskolan

FHS	Tkr					
	2 004	2 005	2 006	2 007	Diff. 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personalkostnader	205 621	202 152	209 680	184 384	-21 237	– 28 582
Lokaler	37 238	43 933	47 044	47 203	9 965	8 085
Övrig drift	133 351	121 939	97 940	91 920	-41 431	-45 093
Fin. kostnader	612	638	747	1 128	516	471
Avskr. Och nedskrivn	4 042	4 912	6 654	6 552	2 510	2 249
Total myndighetskostnad	380 864	373 565	362 065	331 870	-49 677	– 62 871
Antal årsarbetskrafter	292	292	265	267	-25	-
Avgiftsintäkter	376 107	335 686	322 726	292 989	-83 118	-94 790
Anslag	28 197	29 816	30 646	33 162	4 965	3 644
Bidrag	0	1 583	0	17 917	17 917	17 203
Fin. intäkter	718	727	1 048	1 624	906	841
Totala intäkter	405 022	367 812	354 420	345 692	-59 330	-75 907

Pliktverket

TPV	Tkr					
	2004	2005	2006	2007	Diff. 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personalkostnader	178 967	179 719	271 156	130 254	– 48 713	– 53 902
Lokaler	25 253	24 742	37 137	24 529	-724	– 1 701
Övrig drift	58 445	61 450	62 273	45 304	-13 141	– 14 946
Fin. kostnader	1 607	863	1 536	2 113	506	422
Avskr. och nedskrivn.	25 172	20 121	35 475	21 342	-3 830	– 4 680
Totalt	291 448	288 900	409 583	223 542	– 67 906	– 76 811
Antal årsarbetskrafter	358	355	344	319	– 39	-
Anslag	245 068	248 059	251 549	204 941	– 25 349	– 33 732
Avgiftsintäkter	52 507	54 191	54 415	61 567	9 060	6 607
Bidrag	252	252	204	228	17 296	16 597
Fin. intäkter	306	-13	240	71	– 2 35	-238
Totalt	288 844	283 582	310 383	289 616	772	-10 765

Fortifikationsverket

FortV	Tkr					
	2004	2005	2006	2007	Diff. 04-07 nominellt	Diff. 04-07 realt
Personalkostnader	371 200	399 239	334 187	346 355	-24 845	-38 643
Lokaler	20 688	18 278	15 901	17 225	-3 463	-4 149
Övrig drift	1 425 307	1 245 662	1 293 908	1 523 135	97 828	37 151
Fin. kostnader	160 779	153 481	151 810	217 586	56 807	48 139
Avskr./ nedskrivn.	747 725	645 569	592 337	661 533	-86 192	-112 546
Totalt	2 725 699	2 462 229	2 388 143	2 765 834	40 135	-70 048
Myndighetskostnad	969 481	935 212	867 266	872 292	-97 189	-131 939
Antal årsarbetskrafter	798	757	722	693	105	-
Avgiftsintäkter	3 092 454	2 830 104	2 594 018	2 061 395	-1 031 059	-1 113 179
Bidrag	1 644	1 868	2 904	2 910	1 266	1 150
Fin.intäkter	20 714	13 070	17 846	27 692	6 978	5 875
Totalt	3 114 812	2 845 042	2 614 768	2 091 997	-1 022 815	-1 106 154

Bilaga 3

Uppdraget

REGERINGEN

Regeringsbeslut **7**

2006-08-31 Fö2006/2036/EPS

Försvarsdepartementet
Till avd. Ek. Enh.
Kontakt med. GD
Beslut.
Datum 6/9-06 Sign.

Statskontoret
Box 8110
104 20 Stockholm

STATSKONTORET
Registrator
Ink. 2006 -09- 06
Dnr. 2006/194-5

Uppdrag till Statskontoret att följa upp och granska omställningsarbetet inom det militära försvaret

Ärendet

Riksdagen har beslutat om inriktningen för den ekonomiska ramen för utgiftsområdet för perioden 2005-2007 (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143). Det försvarspolitiska inriktningsbeslutet innebar en minskning av ramen i förhållande till 2004, i samma års prisläge, med 3 miljarder kronor. För att anpassa verksamheten inom det militära försvaret till den lägre ekonomiska ramen ansåg Försvarsberedningen i sin rapport i juni 2004 (Ds 2004:30) att riktade besparingskrav med tillhörande ambitionsminskningar skulle genomföras och fördelas enligt följande:

- en omstrukturering och reducering av verksamheten vid de totalförsvarsgemensamma myndigheterna. Reduceringarna bör omfatta besparingar på ca 1,5 miljarder kronor,
- en reducering av Försvarsmaktens centrala ledning. Reduceringen bör leda till en besparing om minst 250 miljoner kronor,
- en reduktion av Försvarsmaktens regionala territoriella verksamhet, försvarsplanering och hemvärnsutbildning m.m. Reduktionen bör leda till besparingar om minst 250 miljoner kronor samt
- en ytterligare besparing på Försvarsmakten om 1 miljard kronor.

Regeringen ställde sig i den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2004/05:5) bakom Försvarsberedningens ställningstagande och ansåg att utöver minskningen av ramen bör ytterligare kostnadsminskningar göras inom ramen för verksamheten för att möjliggöra nödvändiga omprioriteringar, bl.a. ökade resurser för internationella insatser, och för att finansiera omstruktureringskostnader. Riksdagen beslutade i

enlighet med regeringens förslag (bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143).

Den 22 december 2004 beslutade regeringen om att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utföra en översyn av lednings- och myndighetsorganisationen inom det militära försvaret (dir 2004:181). Utredaren fick i uppdrag att lämna förslag till en effektiv och ändamålsenlig myndighetsorganisation samt redovisa förslag till hur effektiviseringar och kostnadsreduceringar i storleksordningen 2 miljarder kronor skall genomföras inom Försvarsmaktens centrala ledning och regionala verksamhet samt inom de totalförsvarsgemensamma myndigheterna. Utredningen, som antog namnet Försvarsförvaltningsutredningen, lämnade den 1 november 2005 sitt betänkande En effektiv förvaltning för insatsförsvaret (SOU 2005:96) till regeringen.

Regeringen fattade den 20 oktober 2005 beslut om planeringsanvisningar för myndigheterna inom utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* med anledning av riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram.

I skrivelsen En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131) redovisas regeringens syn på hur förvaltningen och det stöd som finns inom det militära försvaret bör förändras. I skrivelsen konstateras att omfattningen på förvaltning och stödverksamhet bör minska. Sammantaget bedömer regeringen att de beräknade kostnadsminskningarna inom förvaltning och stödverksamhet uppgår till ca 2 miljarder kronor. Kostnadsminskningarna beräknas vara genomförda till och med 2008. Försvarsutskottet tillstyrkte att kraftfulla åtgärder vidtas för att genomföra besparingar inom stabs- och förvaltningsverksamheten (bet. 2005/06:FöU11, rskr. 2005/06:265).

Den 23 mars 2006 beslutade regeringen om kompletterande planeringsanvisningar för budgetunderlaget 2007. I dessa har de berörda myndigheterna fått i uppdrag att bl.a. redovisa hur kostnadsminskningarna skall tas ut, vilken omfattning personalreduktionerna får, vilka tidsförhållanden som gäller, vilka personalavvecklingskostnader som uppstår och vilken rationaliseringseffekt som nås över tiden för omställningsarbetet. I de kompletterande planeringsanvisningarna överlämnade även regeringen till de berörda myndigheterna att själva avgöra ett antal utredningsförslag från Försvarsförvaltningsutredningen.

Vidare beslutade regeringen den 29 juni 2006 om underlag från myndigheterna avseende avvecklingskostnader i samband med omställningsarbetet. Underlaget inkom till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den 15 augusti 2006. En utgångspunkt för Försvarshögskolans, Totalförsvarets forskningsinstituts och Försvarets materielverks underlag om avvecklingskostnader var den prioritetsinriktning för beställningar av forsknings- och utvecklingsuppdrag, vilken

Försvarsmakten lämnade till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den 15 juni 2006.

Omställningen genomförs inom ramen för nuvarande myndighetsstruktur och styrformer. Inriktningen är att omställningsarbetet inom de berörda myndigheterna skall påbörjas utan dröjsmål, för att säkerställa att den aviserade kostnadsminskningen av resurser kan genomföras så snabbt som möjligt. Regeringen kommer därför noga följa upp hur omställningsarbetet förlöper för att säkerställa att kostnadsminskningen sker enligt plan.

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att granska det omställningsarbete som genomförs på Försvarsmakten, Försvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets materielverk, Totalförsvarets pliktverk och Fortifikationsverket. Statskontorets granskning är en del av regeringens uppföljning av att kostnader för förvaltning och stödverksamhet minskas med ca 2 miljarder kronor senast vid utgången av 2008. Statskontorets granskning skall främst ta fasta på:

- Att myndigheterna vidtar åtgärder för att möjliggöra att kostnadsminskningarna om ca 2 miljarder kronor genomförs i den omfattning och till de tidpunkter som angivits i regeringens skrivelse En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131).
- Att kostnadsminskningarna kommer Försvarsmakten till del i avsedd omfattning.
- Hur de berörda myndigheterna planerar, styr och genomför omställningsarbetet, var för sig och i samverkan.
- Vilka åtgärder som myndigheterna vidtar för att genomföra omställningsarbetet.
- Hur myndigheterna hanterar risker i omställningsarbetet.
- Myndigheternas återrapportering.

Granskningen skall ske med hjälp av de underlag myndigheterna redovisar till regeringen. Statskontoret får från berörda myndigheter inhämta underlag som är nödvändiga för att genomföra uppdraget. I detta sammanhang bör berörda myndigheter utse kontaktpersoner och lämna namn på dessa till Statskontoret.

4

Statskontorets granskning skall ske med utgångspunkt i regeringens skrivelse En ändamålsenlig styrning och förvaltning för försvaret (skr. 2005/06:131), planeringsanvisningarna och kompletterande planeringsanvisningar inför budgetunderlaget för 2007 samt beslutet om redovisningen av avvecklingskostnader.

Statskontorets uppdrag skall pågå till och med år 2008. Statskontoret skall under granskningsperioden, enligt särskild överenskommelse, redovisa sina iakttagelser till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Arbetet skall ske i nära samverkan med Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Kostnader för uppdraget skall tas inom ramen för Statskontorets ordinarie anslag. Kostnader av extraordinär karaktär, som inte skall tas inom ramen för Statskontorets anslag, skall efter en ekonomisk redogörelse från Statskontoret belasta det under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse*, uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*, budgetramen för Försvarsdepartementet.

På regeringens vägnar

Leni Björklund

Ann Lundberg

Kopia till

Försvarsmakten
Försvarets materielverk
Totalförsvarets forskningsinstitut
Försvarshögskolan
Totalförsvarets pliktverk
Fortifikationsverket
Försvarets radioanstalt
Finansdepartementet/BA, F, LFG
Försvarsdepartementet/CIV, MIL, SALP, SI
Statsrådsberedningen
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket
Försvarsutskottet